1 ՕԳՈՍՏՈՍ 2008 ՈՒՐԲԱԹ 147 (4041)

Ազգ

Azg

Հանրակացարանները՝ դրանց բնակիչներին

Կառավարության որոշմամբ երեկ Երեւանի մի շարք հանրակացարաններում բնակվող Ադրբեջանից բռնագաղթածներին սեփականության իրավունքով հանձնվեցին իրենց զբաղեցրած տարածքները: Մասնավորապես, խոսքը տարածքային կառավարման նախարարության աշխատակազմին ամրացված Երեւանի Շիրակի 2ա, Գրիբոյեդովի 1-ին նրբանցքի 11 շենքի, Վարդաշենի 6-րդ փողոցի, Ս. Տարոնցի 5 հասցեներում եւ պետական գույքի կառավարման վարչության աշխատակազմին ամրացված Երեւանի Թբիլիսյան խճուղու թ. 5 հասցեներում գտնվող հանրակացարաններում բնակվող Ադրբեջանի Հանրապետությունից բռնագաղթած եւ ՀՀ քաղաքացիություն ստացած քաղաքացիների մասին է: Որոշման մեջ նշված շենքերի սալ գտնվող հողամասերի նկատմամբ, ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքը, սահմանված կարգով, անցնում է շենքերի առանձին տարածքների նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերողներին:

Հայ-վրացական հարաբերությունները՝ չգոյության մակարդակում

«Միասնական Ջավախք» դաշինքի առաջնորդ Չախալյանը, նրա հայրն ու անչափահաս եղբայրը կալանքի տակ են 2 ամսով... առայժմ

ՄԱԳԴԱԼԻՆԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Միասնական Ջավախք» ժողովրդավարական դաշինքի առաջնորդ Վահագն Չախալյանը, նրա հայրն ու անչափահաս եղբայրը դեռեւս ոչ հստակ պատճառաբանություններով մնում են Թբիլիսիում՝ իրենց նկատմամբ կալանքը որպես խափանման միջոց արդեն իսկ երկու ամիս է տեւելու: Երեկ Ախալքալաքում տեղի ունեցած վերջին իրադարձությունների եւ դրանց հետեւանքների մասին «Ուրբաթ» ակումբում իրենց մոտեցումներն ու հենց տեղում իրականացված փաստահավաք առաքելության արդյունքներն էին ներկայացնում հայրենադարձության եւ հիմնավորման «Երկիր» հասարակական կազմակերպությունների միության ծրագրերի համակարգող Ռոբերտ Թաթոյանը եւ Ներկայումս Չախալյանների իրավունքների հարցերով զբաղվող Ստեփան Ոսկանյանը:

«Ազգը» տեղեկացրել է իր ընթերցողներին, որ «Միասնական Ջավախք» ժողովրդավարական դաշինքի ակտիվիստները ձերբակալվել ու տեղափոխվել էին Ախալցխա՝ Ախալքալաքում տեղի ունեցած վերջին իրադարձությունների կապակցությամբ, այդ թվում՝ նաեւ Չախալյանները: Հուլիսի 17-ին Ախալքալաքում շուրջ երկու տասնյակ մարդկանց ոստիկանություն բերման են ենթարկել՝ մինչ այդ շրջանի ոստիկանապետի սենից ոչ շատ հեռու տեղի ունեցած պայթյունի առնչությամբ: Ձերբակալվածների մի մասը ազատ էր արձակվել:

Ոստիկանները հուլիսի 17-ի երեկոյան մտել էին նաեւ «Միասնական Ջավախք» կազմակերպության երիտասարդ գործիչ Գուրգեն Շիրինյանի բնակարան՝ խուզարկելու, բռնություն կիրառելով նրա հոր նկատմամբ: Շիրինյանը փախուստի էր դիմել, որից հետո լուր էր տարածվել, թե Գուրգենը փախուստի ընթացքում վիրավորել է մի ոստիկանի, որն էլ ավելի ուշ մահացել էր:

Տես էջ 3

ԲԱՔՈՒ

Տալվիտիեն հուսով է, որ հակամարտության կարգավորումը կակտիվանա

ԵԱՀԿ-ի գործող նախագահի հատուկ պատվիրակ Հեյկի Տալվիտիեն Ադրբեջանում հայտարարել է, թե «ԵԱՀԿ-ն հուսով է, որ ընթացիկ տարվա հոկտեմբերին Ադրբեջանում կայանալիք նախագահական ընտրություններից հետո Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման բանակցությունները կակտիվանան»: Նա հավելել է, որ բանակցային գործընթացը երկար ժամանակ տեղի է ունենում հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի համանախագահների առաջարկած բազային սկզբունքների հիման վրա: Տալվիտիեն «ուժեղ թիմ» է որակել խաղաղ բանակցային գործընթացի համանախագահներ Ռուսաստանը, ԱՄՆ-ը եւ Ֆրանսիան: «Մենք կոչ ենք անում կողմերին խաղաղ ճանապարհով կարգավորել ղարաբաղյան հակամարտությունը», նշել է Տալվիտիեն, հավելելով, որ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի սահմանման հարցն «առայժմ առկախ է մնում»: «Խաղաղ ճանապարհը միակն է, որում կարելի է փոխզիջումների հասնել», ընդգծել է ԵԱՀԿ-ի գործող նախագահի հատուկ պատվիրակը:

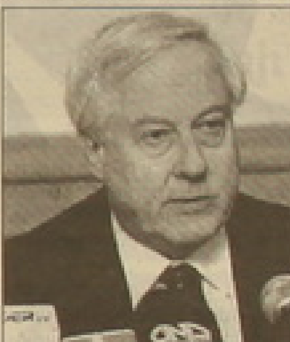

Համահավաքում կստորագրվի կոնգրեսի ստեղծման հռչակագիրը

Այսօրվա՝ օգոստոսի 1-ի համահավաքում Համաժողովրդական շարժման (ՀՇ) հիմքը կազմող կուսակցությունները կստորագրեն Հայ ազգային կոնգրեսի (ՀԱԿ) ստեղծման հռչակագիր: Այս մասին հայտնել է Լեւոն Զուրաբյանը: Նա, սակայն, չի նշել, թե կոնկրետ որ քաղաքական ուժերն են այս պահին ցանկություն հայտնել մաս կազմելու ՀԱԿ-ին՝ ասելով, որ այդ մասին կհայտարարվի համահավաքում միայն: Լ. Զուրաբյանի խոսքերով, շարժման մասնակից այն կուսակցությունները, որոնք չեն ստորագրի նշված հռչակագիրը, ՀՇ-ից, այնուամենայնիվ, դուրս չեն մնա:

Անդրադառնալով հուլիսի 4-ից Ազատության հրապարակում սկսված նստացույցին, Զուրաբյանը նշել է, որ այն «ծայրաստիճան արդյունավետություն ցույց տվեց»: Նստացույցը գրավեց միջազգային հանրության ուշադրությունը, վերջերս Հայաստան այցելած եվրոպական կառույցների պատվիրակները Հայաստանի իշխանությունների հետ հանդիպումներում ԵԽԽՎ-ի թիվ 1609 եւ 1620 բանաձեւերի կետերի իրականացման առումով հանդես եկան կոշտ դիրքորոշմամբ: Ինչ վերաբերում է հուլիսի 4-ին շարժման հայտարարած կտրուկ պահանջների կատարմանը, ապա, ինչպես նշեց Լ. Զուրաբյանը, 82 քաղբանտարկյալներից ազատ են արձակվել միայն 6-ը: Այն, որ ասուլիսին ներկա չէր հեռուստատեսության ոչ մի լրագրող, Լ. Զուրաբյանը որակեց որպես բոյկոտ:

«Փորձ է արվում ուղղորդելու վկաներին»

«Տպագիր մամուլի որոշ միջոցներ վերջին շրջանում հանդես գալով «Նոյեմբերյանի կարգավիճակում», զբաղվում են կանխատեսումներով, թե որ ամբաստանյալը, մեղադրյալը, վկան երբ ինչ հայցեր են ծեծարկելու կամ ինչ հայտարարություններով են հանդես գալու», ասել է հասուն քննչական ծառայության մեդիա ծառայության ղեկավար Վահե Կոստանդյանը Արմենպրեսին, անդրադառնալով որոշ լրատվամիջոցների այն հրապարակումներին, թե իբր մարտի 1-ի դեպքերի կապակցությամբ մեղադրյալ Վարդան Ղավալյանը պատրաստվում էր Վերաքննիչ դատարանում հուլիսի 30-ի դատական նիստի ժամանակ սենսացիոն հայտարարություն անել հատուկ քննչական ծառայության հասկացողություն կարեւոր գործերի ավագ քննիչ, մարտի 1-2-ի գործով քննչական խմբի ղեկավար Վահագն Հարությունյանի վերաբերյալ: «Տեղեկություն է ստեղծվում, թե լրատվության այդ միջոցներն ավելի լավ գիտեն մեղադրյալների առաջա ցուցմունքները, հայտարարությունները, քան հենց իրենք՝ մեղադրյալները: Ակնհայտ է, որ ինչ-որ մարդկանց, անձանց կողմից փորձ է արվում ուղղորդելու վկաներին, մեղադրյալներին, ամբաստանյալների վարքագիծը՝ օգտագործելով նաեւ տպագիր մամուլի որոշ միջոցներ», նկատեց Վ. Կոստանդյանը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կարաջիչը Հաագայի դատարանի առաջ

Ելույթ ունենալով Հաագայի դատարանի առաջ Ռադովան Կարաջիչը խոստովանել է, որ ինքը գաղտնի համաձայնություն էր կնքել Բալկաններում ԱՄՆ-ի հատուկ ներկայացուցիչ Ռիչարդ Հոլբրուկի հետ: Համաձայն այդ համաձայնագրի, նա 1996-ին պետք է հեռանար քաղաքականությունից, փոխարենը ԱՄՆ-ը երաշխավորում էր, որ նա չի կանգնի միջազգային դատարանի առաջ: Այս ելույթը ուղիղ եթերով հեռարձակել են սերբական մի քանի հեռուստաալիքներ: Հաղորդվում է, որ դատավորներից մեկը ընդհատել է Կարաջիչի ելույթը, երբ նա սկսել է մանրամասներ պատմել ԱՄՆ-ի ներկայացուցչի հետ արված գաղտնի համաձայնության մասին: Ավելի ուշ Հոլբրուկը հերքեց Կարաջիչի հետ որեւէ գործարքի մեջ մտնելը:

08.08.08-ը՝ երջանիկ ամուսնությունների օ՞ր

Դանիայի բոլոր մեծ ու փոքր քաղաքների վարչակազմերի ամուսնության գրանցման բաժիններում ուրբաթ՝ օգոստոսի 8-ը լարված աշխատանքային օր է լինելու, քանի որ մեծ թվով զույգեր հենց այդ օրն իրենց ամուսնությունը գրանցելու դիմումներ են ներկայացրել: Դանիացի նորապսակները հավատում են, որ 08.08.08-ը երջանիկ օր է լինելու: Չինաստանում համոզված են, որ երեք զրոների եւ ութերի այդ համակցությունը հաջողության եւ հարստության խորհրդանիշ է: Հենց այդ պատճառով էլ օգոստոսի 8-ին է նշանակված Պեկինի ամառային օլիմպիադայի բացումը, հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը: Որպես դանիական ավանդույթ օգոստոս ամսվա ուրբաթ օրերին միջինը, սովորաբար, տասը ամուսնություն է գրանցվում, սակայն այս տարվա օգոստոսի 8-ին դիմումների թիվը եռապատկվել է:

Հաղորդվում է, որ նույն «ամուսնական տենդն» առկա է նաեւ դանիական այլ քաղաքներում: Jyllands-Posten թերթի փոխանցմամբ, որոշ քաղաքապետարանների ամուսնության գրանցման բաժիններ նույնիսկ ստիպված են եղել մերժել 08.08.08-ի համար դիմումները՝ խնդրելով արարողակարգը կատարել մի քանի օր ուշ կամ շուտ:

Նման վիճակ էր նաեւ անցյալ տարվա հուլիսի 7-ին, քանի որ նորապսակներից շատերը համոզված էին, որ 07.07.07-ին գրանցված ամուսնությունը երջանիկ կլինի:

Վաղվա «Ազգ. Մշակույթ-Հավելվածում»

Հոբելյանական տարեվերջի շարքից՝ Մինաս Ավետիսյանի ծննդյան 80-ամյակի առիթով գրականագետ Վաչե Սաֆարյանի խոսքը:

Լոնդոնաբնակ արվեստաբան Խաչիկ Փիլիկյանի հոդվածը՝ գրված Արամ Խաչատրյանի 100-ամյակի օրերին, թարգմանաբար ներկայացնում է Հակոբ Ծուլիկյանը:

Նար Հովհաննիսյանի ծննդյան 95-ամյակի առթիվ երգչի հոր՝ Նար-Դոսի նամակներից արխիվային հրապարակում, ըստ Վարդիթեր Մանգասարյանի:

Ալ. Շիրվանզադեն՝ արդիական հնչողությամբ. գրականագետ Վազգեն Սաֆարյանի անդրադարձը գրողի 150-ամյակին նվիրված:

Լեռ Կամսարի անվերջ հայացքը «հայկական առասպելներին»: Մելանյա Բաղալյանի հարցազրույցը գեղանկարչական էջում՝ «Նկարիչների երգի» թարգմանիչ Արա Աճեմյանի հետ: Անահիտ Կողյանի «գյուտերգիչներ» ակնարկաշարի առաջին դեմքը նկարիչ Ռաֆայել Աթոյանն է: Երաժշտագետ Արթուր Ավանեսովի անդրադարձը վերջերս Կամերային երաժշտության տանը կայացած «30 տարի միասին» համերգին:

Մ. Բ.

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐ

«Ալ Ղաիդայի» ղեկավարներն Իրաքից մեկնել են Աֆղանստան

Պակիստանի հետախուզությունը կապված է ահաբեկիչների հետ

«Ալ Ղաիդա» սուննիական ահաբեկչական ցանցի առաջին դեմքերն Իրաքից տեղափոխվել են Աֆղանստան: Միջազգային այդ խմբավորման ղեկավարները նաեւ սկսել են նոր զինակիցներին գործուղել ոչ թե Իրաք, այլ Աֆղանստան եւ Պակիստան: Այդ մասին տեղեկացնում է «Վաշինգտոն փոստ» թերթը, վկայակոչելով «Ալ Ղաիդայի» եւ իրաքյան հետախուզության աղբյուրներ:

Թերթի տվյալներով, ԱՄՆ-ի իշխանությունները եւ Իրաքի վարչակազմը վստահ են, որ «Ալ Ղաիդայի» վերջին գործողությունները վկայում են կազմակերպությունում ծագած տարաձայնությունների մասին: Բացի դրանից, «Ալ Ղաիդան» Իրաքը լքում է մի շարք խոշոր պարտությունների պատճառով եւ ուժերը տեղափոխում է Աֆղանստան եւ Պակիստան, որտեղ զոհադիների գործերն ավելի լավ են:

Իրաքում ամերիկյան զորքերի հրամանատար, գեներալ Դեյվիդ Պետրեուսի շտաբի հետախուզության պատասխանատու Բոյան Քեյլերը առայժմ չի հաստատում թերթի տեղեկությունների հավաստիությունը:

Իսկ «Նյու Յորք թայմսը» հուլիսի 30-ին գրել էր ԿՀՎ-ի այն կասկածների մասին, թե Պակիստանի հետախուզությունը կապված է ահաբեկչական խմբավորումների հետ: Թերթը հաղորդել էր, որ պակիստանցի գործընկերների հետ հարաբերությունները պարզելու նպատակով Իսլամաբադ է մեկնել ԿՀՎ բարձրաստիճան աշխատակիցներից մեկը: Պակիստանի իշխանությունները կտրականապես հերքում են երկրի հետախուզության եւ ահաբեկիչների կապերին առնչվող լուրերը:

16 տարին չլրացածներին անձնագիր կտրվի ծնողի դիմումի հիման վրա

Իսկ անձնագրային ծառայությունում աշխատելու նախապատվությունը կտրվի կանանց

Կառավարության երեկ ընդունված որոշմամբ բացառվելու են մինչեւ 16 տարեկան ՀՀ քաղաքացիներին օտարերկրյա դիվանագիտական մարմինների կողմից մուտքի վիզաներ տրամադրելու դեպքում առաջացող խոչընդոտները եւ նվազեցվելու են անձնագրեր տրամադրելու հետեւանքով առաջացող լրացուցիչ ծախսերը: Այս մասին մանրամասներ հաղորդելով, Հայաստանի ոստիկանապետ **Ալիկ Սարգսյանը** երեկ նշեց, որ մինչ այժմ օտարերկրյա դիվանագիտական կառույցները հաճախ մերժում էին անչափահասներին մուտքի վիզա այն պատճառով, որ նրանց տրված անձնագրերի ժամկետը կարճ էր՝ 6 ամսից մինչեւ 1 տարի ժամկետով: Նրանք պահանջում էին, որ անձնագիրը փոխվի: Սակայն, մեր երկրի օրենքներով, մինչեւ 16 տարեկան քաղաքացիների անձնագրերը ենթակա են փոխանակման միայն 1, 3, 7, 12 եւ 16 տարեկան հասակում: Մինչեւ այդ տարիքը լրանալը Հայաստանի քաղաքացիների անձնագրերի վավերականության ժամկետը 6 ամսից պակաս լինելու դեպքում դրանք տրվում են 1 տարի, իսկ մինչեւ 16 տարին լրանալը՝ 6 ամիս ժամկետով:

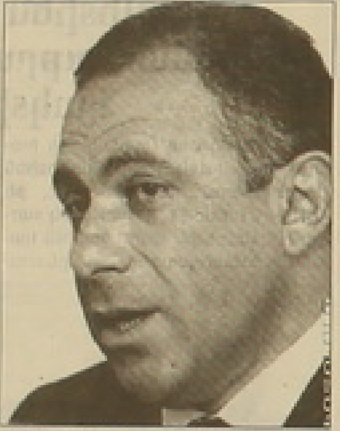

Օրենքում կատարված փոփոխությունների ուժի մեջ մտնելուց հետո Հայաստանի Հանրապետության 16 տարին չլրացած քաղաքացիներին ՀՀ քաղաքացու անձնագիր կտրվի կամ արդեն տրված անձնագիրը կփոխանակվի ըստ ցանկության՝ մեկ ծնողի կամ օրինական ներկայացուցչի դիմումի հիման վրա: Մինչեւ 16 տարին լրանալը, ՀՀ քաղաքացիներին ՀՀ քաղաքացու անձնագրով փաստաթղթավորելիս, անձնագրերը կտրվեն 3 տարի վավերականության ժամկետով, իսկ արական սեռի 15 տարին լրացած անչափահասներին՝ մինչեւ 18 տարին լրանալը: ՀՀ քաղաքացու մինչեւ 16 տարին լրանալը տրված անձնագիրը կարող է փոխանակվել նրա մեկ ծնողի կամ օրինական ներկայացուցչի դիմումի հիման վրա՝ նախկին անձնագրի վավերականության ժամկետը լրանալը:

Մամուլի ասուլիսի ժամանակ ոստիկանության պետ Ալիկ Սարգսյանն անդրադարձավ նաեւ անձնագրերի եւ վիզաների համակարգում կատարվող փոփոխություններին: Ըստ նրա, ոստիկանությունում փորձում են փակել անձնագրերի եւ վիզաների տրամադրման համակարգում առկա բոլոր սողանցքները, կամայականությունների եւ խաբեությունների համար: Ալիկ Սարգսյանի հավաստմամբ, քաղաքացին այժմ 1-3 ժամվա ընթացքում կարող է ձեռք բերել նոր անձնագիր, եթե չկան փաստաթղթային խնդիրներ: Նա նաեւ հայտնեց, որ ոստիկանությունում գործում է թեժ գիծ, որի միջոցով քաղաքացիների բողոքներն անմիջապես հայտնում են ոստիկանության ղեկավարությանը:

Ալիկ Սարգսյանը հավաստիացրեց, որ ոստիկանության անձնագրային եւ վիզաների վարչությունում կադրային փոփոխություններ են իրականացվում եւ Երեւանում բոլոր անձնագրային ծառայությունների ղեկավարները փոխվելու են: «Նրանց մեջ կան մարդիկ, ովքեր նորմալ ուղի են անցել, նրանք կտեղափոխվեն ոստիկանության համակարգի այլ ծառայություններ: Ովքեր վատ են աշխատել եւ ում անունն առանձնապես լավ խոսքերով չի հիշատակվում, նրանք, բնականաբար, կփոխեն իրենց ծառայությունը», նշեց ոստիկանապետը, ավելացնելով, որ անձնագրային ծառայությունում աշխատելու նախապատվությունը կտրվի կանանց, իսկ ֆիզիկապես առողջ տղամարդիկ պետք է տեղափոխվեն ոստիկանական այլ ծառայության:

Ոստիկանության ոլորտում առկա կոռուպցիայի հաղթահարման ուղիներից մեկը ոստիկանների աշխատավարձերի կտրուկ բարձրացումն է մինչեւ 50 տոկոսով, որը նախատեսվում է իրականացնել արդեն 2009-ից: Ըստ ոստիկանապետի, ոստիկանների աշխատավարձերը Հայաստանում շատ ցածր են: Այսպես՝ Ռուսաստանում ոստիկանների միջին աշխատավարձը շուրջ 800 դոլար է, Վրաստանում՝ 500 դոլար, Հայաստանում՝ 200 դոլար:

Ճանապարհատրանսպորտային ոլորտի մասին խոսելով Ալիկ Սարգսյանը հայտարարեց, որ կարմիր լույսի տակով այսօր ոչ ոք չի անցնում՝ անկախ պաշտոնից եւ դիրքից: Նա նշեց, որ այս առումով ոստիկանության տեսադաշտում են հայտնվել պատգամավորներ, հայտնի գործարարներ: Ոստիկանապետի տեղեկացմամբ, տուգանքների ենթարկված եւ տուգանային հրապարակում հայտնված հայտնի եւ բարձրաստիճան անձանցից զանգեր են եղել ոլորտի պատասխանատուներին: Անձամբ իրեն ուղղված զանգեր չեն եղել, այնուամենայնիվ, Ալիկ Սարգսյանը խնդրեց այսուհետեւ էլ իրեն չզանգահարել, ընդգծելով իրականացվող բարեփոխումների լրջությունը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ավտոպատահար

Հուլիսի 30-ին, ժամը 13.45-ին ահազանգ է ստացվել, որ Գանձակ-Մարտունի ավտոճանապարհի 1-ին կմ-ին տեղի է ունեցել ճանապարհատրանսպորտային պատահար, եւ անհրաժեշտ է փրկարարների օգնությունը:

Դեպքի վայր են մեկնել Գեղարքունիքի մարզային փրկարարական ջոկատը եւ Գավառից մեկ մարտական հաշվարկ:

Պարզվել է, որ դեռեւս չպարզված հանգամանքներում իրար են բախվել «ՎԱԶ-2106» մակնիշի 07 SO 449 պետհամարանիշով եւ «ԳԱԶ-24» մակնիշի 63 OS 406 պետհամարանիշով ավտոմեքենաները, ինչի հետեւանքով «ՎԱԶ-2106» մակնիշի ավտոմեքենայի ուղեւոր, 1990-ին ծնված Ռաֆիկ Բալազրյանը տեղում զոհվել է, իսկ մյուս ուղեւորներ՝ 1991-ին ծնված Գարիկ Մկոյանը, 1988-ին ծնված Ռուսլան Մկրտչյանը, 1988-ին ծնված Գեւորգ Բաղդասարյանը եւ 1945-ին ծնված Օնիկ Քոչոյանը տարբեր աստիճանի մարմնական վնասվածքներով տեղափոխվել են Գավառի հիվանդանոց:

Հրդեհ Կասյան փողոցում

Հուլիսի 31-ին, ժամը 07.56-ին ահազանգ է ստացվել, որ Երեւանի Կասյան փողոցի թիվ 4 շենքի պատի մոտ այրվում է ավտոմեքենա: Դեպքի վայր է մեկնել մեկ մարտական հաշվարկ:

Հրդեհը մարվել է այդտեղ հայտնված ջրցան մեքենայի շնորհիվ, իսկ հրշեջ-փրկարարների կողմից կատարվել են հովացման աշխատանքներ:

Մասամբ այրվել է «Միկա» ՍՊԸ-ին պատկանող «ԶԻԼ 130» մակնիշի 903 SU 62 պետհամարանիշով բենզատարի շարժիչի տեղամասը:

Հրդեհ Գյումրու Ֆուրմանովի փողոցում

Հուլիսի 30-ին, ժամը 18.38-ին ահազանգ է ստացվել, որ հրդեհ է բռնկվել Գյումրու Ֆուրմանովի փողոցի 2-րդ նրբանցքի թիվ 3 տանը: Դեպքի վայր է մեկնել մեկ մարտական հաշվարկ:

Տեղում պարզվել է, որ, դեռեւս չպարզված հանգամանքներում, բռնկման ժամանակ այրվածքներ են ստացել եւ Գյուլբենկյանի անվան հիվանդանոց տեղափոխվել տան բնակիչներ՝ 1961-ին ծնված Աննա եւ 1986-ին ծնված Կարինե Պապոյանները:

ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության
Հայաստանի փրկարար ծառայության տեղեկատվության եւ
հասարակայնության հետ կապերի բաժին

Արեւի մասնակի խավարում կդիտվի Հայաստանում

Ըստ «Նովոստի-Արմենիա» գործակալության, օգոստոսի 1-ին, ժամը 14.45-ից մինչեւ 16.41-ը Հայաստանի տարածքից հնարավոր կլինի դիտել արեւի մասնակի խավարումը: Բյուրականի աստղադիտարանի տնօրեն Հայկ Հարությունյանը հայտնել է, որ լուսինը կծածկի արեւի մակերեսի միայն 23%-ը: Խավարումը հնարավոր կլինի դիտել անզեն աչքով, սակայն խորհուրդ է տրվում դիտել կամ գունավոր ակնոցով, կամ գունավոր ապակու օգնությամբ: Հայկ Հարությունյանը նշել է, որ արեւի մասնակի խավարում Հայաստանում դիտվել է 2 տարի առաջ, այն ժամանակ փակվել էր արեւի մակերեսի 80%-ը:

Գլենդեյլում առանց զոհերի

Մի քանի օր առաջ Լոս Անջելեսում տեղի ունեցած հզոր երկրաշարժը ցնցել էր նաեւ Գլենդեյլ՝ հայաշատ քաղաքը: Ինչպես երեկ հայտնի դարձավ, հայկական համայնքում զոհեր եւ վիրավորներ չկան:

ՀԱՄՓՈՓ

Եվրասիական զարգացման բանկին Հայաստանի անդամակցության նպատակով

Եվրասիական զարգացման բանկին Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության հետ կապված աշխատանքներն իրականացնելու նպատակով, կառավարությունը երեկ որոշեց Ռուսաստանի Դաշնության եւ Ղազախստանի Հանրապետության միջեւ Եվրասիական զարգացման բանկի ստեղծման մասին 2006-ի հունվարի 12-ին ստորագրված համաձայնագրին Հայաստանի միանալու փուլում աշխատանքները համակարգելու, բանկի հետ համագործակցության, ինչպես նաեւ համատեղ միջնաժամկետ ծրագրերի մշակման նպատակով ստեղծել միջգերատեսչական աշխատանքային խումբ: Համաձայնագրին Հայաստանի միանալու ընթացակարգերի ավարտից հետո կառավարության պահուստային ֆոնդից բանկի բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նպատակով կհատկացվի 100 հազար դոլար:

Օգոստոսի 18-ի փոխարեն կաշխատենք օգոստոսի 16-ին

Հիմք ընդունելով «Խղճի ազատության եւ կրոնական կազմակերպությունների մասին» օրենքի 17-րդ հոդվածը եւ Ս. Աստվածածնի վերափոխման տոնին հաջորդող մեռելոց հիշատակի օրվա կապակցությամբ կառավարության որոշմամբ 2008-ի օգոստոսի 18-ի աշխատանքային երկուշաբթի օրը կտեղափոխվի օգոստոսի 16-ը՝ շաբաթ օր:

Նախնական մասնագիտական կրթությունը՝ առանց միջնակարգ կրթության

«Ավագ դպրոցների համակարգի ստեղծման ռազմավարական ծրագրի» դրույթներից ելնելով, երեկ կառավարությունը հաստատեց որոշման նախագիծ, ըստ որի, հիմնական դպրոցի շրջանավարտը կարող է ստանալ նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթություն՝ առանց միջնակարգ կրթության:

Ա. Մ.

Կդադարեցվի Շենգավիթ համայնքի մի շարք թաղամասերի ջրամատակարարումը

Շինարարական աշխատանքների պատճառով օգոստոսի 2-ին ժամը 10.00-ից մինչեւ 22.00 կդադարեցվի Շենգավիթ համայնքի Շիրակ փողոցի եւ նրբանցքների, Արցախի 4-րդ նրբանցքի, Շառուր, Արարատյան, Արտաշիսյան, Չեխով փողոցների, Նորագավիթ, Ներքին ու Վերին Չարբախների, Ներքին Շենգավիթ, Սեբաստիա թաղամասերի եւ հարակից տարածքների ջրամատակարարումը, իսկ համայնքի մյուս հատվածներում կնկատվի ճնշման անկում: Այս մասին հայտնեցին «Երեւան ջուր» ընկերությունից:

Ռազմական բուհեր դիմողների թիվը աճում է

Տարեցտարի արձանագրվում է հանրապետության ռազմական բուհեր դիմող երիտասարդների թվի աճ, բարձրանում է նաեւ նրանց կրթական մակարդակը: Ինչպես Արմենպրեսին տեղեկացրեց պաշտպանության նախարարության ռազմական կրթության եւ կադրերի վարչության պետ գնդապետ Մուրադ Իսախանյանը, Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական ինստիտուտը, բացի մոտոհրաձիգներից, հրետանավորներից ու տանկիստներից, այս տարի կպատրաստի նաեւ նոր մասնագետներ՝ հետախույզներ եւ սակրավորներ: Այս տարի ինստիտուտում սահմանված 300 տեղի համար ստացվել է 584 դիմում, ինչը նախորդ տարվա համեմատ ավելի է 35-ով: Դիմորդներից զինվորական ծառայության համար պիտանի են ճանաչվել 478-ը: Դիմել են նաեւ Արցախից: Մարշալ Արմենակ Խանփերյանցի անվան ՊՆ ռազմաավիացիոն ինստիտուտի 50 տեղի համար այս տարի ստացվել է 179 դիմում: Մ. Իսախանյանի խոսքով, նախատեսվում է ընդունել սահմանված թվից 20 տոկոսով ավելի մարդ: Ռազմական բուհերի դիմորդները այս տարի հայոց լեզու, գրականություն, մաթեմատիկա եւ օտար լեզուներ առարկաներից քննությունները հանձնել են միասնական համակարգով:

Բենզինի գինը աճել է 20,5%-ով, իսկ դիզվառելիքինը՝ 49,7%-ով

2008-ի հուլիսին հունիսի համեմատ Հայաստանում բենզինի գինն աճել է 3,1%-ով, իսկ դիզելային վառելիքինը՝ 1,2%-ով: ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալներով, 2008-ի հուլիսին 2007-ի դեկտեմբերի համեմատ բենզինի եւ դիզելային վառելիքի գնաճը կազմել է, համապատասխանաբար, 19,6% եւ 31,5%, իսկ 2007-ի հուլիսի համեմատ՝ համապատասխանաբար, 20,5% եւ 49,7%, հաղորդում է «Նոյյան տապանը»:

Եղանակը Երեւանում

Օգոստոսի 1-ին սպասվում է առանց տեղումների եղանակ: Ջերմաստիճանը գիշերը՝ +22...+24, ցերեկը՝ +38...+39 աստիճան:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԷ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
[illegible] / հեռ. 529221
Հայտարարություններ (գովազդ) / հեռ. 582960
Լրագրողների սենյակ / հեռ. 581841
Համակարգչ. ծառայություն / հեռ. 582483
[illegible] / հեռ. 529353
Համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
[illegible]
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ԱԶԳ *Անդրադարձ*

«Երկխոսություն իրականում կա, բայց իշխանությունն ու ընդդիմությունը հեռակա կարգով են իրար պատասխանում»

Մատենադարանի փոխտնօրենի կարծիքով՝ Ս. Սարգսյանին խանգարում են համակարգում գտնվող այլ մարդիկ

Իրեն քաղբանտարկյալ համարող Մատենադարանի փոխտնօրեն Արշակ Բանուշյանը 123 օր կալանավայրում մնալուց հետո 5 օր արդեն գտնվում է ազատության մեջ: Նա երեկ «Հայացք» ակումբում դժվարանում էր ասել, թե կոնկրետ ինչ առիթով են իրեն ձերբակալել. ըստ նրա, ամեն մարդ, ով քաղաքական հայացքներով տարբերվում եւ հակասում է ներկայիս իշխանություններին, ապա ինչ-որ առիթներ կարող են գտնել ձերբակալելու համար: Սակայն իր ներկայացրած պատմություններից ու բերած փաստերից հետո պարզ դարձավ, որ Բանուշյանին մեղադրանք է առաջադրվել զանգվածային անկարգություններ կազմակերպելու, մասնակցելու, ինչպես նաեւ 154-րդ հոդվածով՝ ընտրողների կամքին բռնանալու, միջնորդավորված կաշառք տալու համար: Հիշեցնենք նաեւ, որ Բանուշյանը նախագահական ընտրություններին եղել է Տեր-Պետրոսյանի վստահված անձը. Վայքի շրջանի պատասխանատուն, իսկ ընտրությունից հետո մասնակցել է Տեր-Պետրոսյանի կազմակերպած հանրահավաքներին:

«Ինձ ասում են՝ խելքի գլուխ հավաքիր, աշխատանքդ ունես, հարգանք ունես, ընտանիք ունես», այսպիսի կյանքի ուղի են ցույց տվել Բանուշյանին շատ մարդիկ, սակայն վերջինս, բանի տեղ չդնելով որեւէ մեկին, միշտ ակտիվ մասնակցություն է ունեցել հանրահավաքներին, ներկա է գտնվելու նաեւ այսօրվա հանրահավաքին. «Ակտիվ քաղաքացու եւ ժամանակակցի նման եղել եմ ժողովրդի կողքին: 16 տարեկանից Մատենադարանում եմ եղել, երբ Տեր-Պետրոսյանը Մատենադարանի գիտաշխատողն էր, ես իրեն

շատ լավ եմ ճանաչում եւ հարգում եմ նրան»:

Արշակ Բանուշյանը կալանքի չորս ամիսների ընթացքում երկու անգամ է քննիչի երես տեսել, նրա խոսքով, չորս ամիս փնտրում են այն մարդուն, որին ինքը կաշառք է իբր տվել նախընտրական շրջանում, ու մինչեւ օրս չեն գտնում: Մատենադարանի փոխտնօրենը անտրամաբանական է համարում, որ փոխանակ նախ կաշառք վերցնողին գտնեին, հետո իրեն որպես կաշառք տվողի կանչեին պատասխանատվության, նախ իրեն են ձերբակալում, հետո արդյունքում որոնում են, թե ում է ինքը կաշառք տվել:

Լրագրողների այն հարցին, թե ինչու են իրեն ազատ արձակել, բանախոսը պատասխանեց. «Եթե ասեմ, թե ինչու են ինձ ձերբակալել, հնարավոր կլինի բացատրել նաեւ, թե ինչու ազատ արձակեցին»:

Նա նշեց նաեւ, որ ՀՀԿ-ում էլ ունի ընկերներ, ովքեր շատ բան են արել իր ազատության համար, նաեւ չմոռացավ Հյուսիսային պողոտայում հավաքվածներին շնորհակալություն հայտնել, որոնց շնորհիվ էլ է ինքը ազատության մեջ գտնվում. «Սակայն, չորս ամիս ես լռել եմ, որովհետեւ չէի ուզում առանձնանալ մյուս մարդկանցից, ովքեր քաղաքական կեցվածքի կամ քաղաքական հայացքների համար այսօր բանտում են»:

Հարցին, թե արդյոք ինքը խնդիրներ չի ունենա Մատենադարանում՝ իր աշխատավայրում, Արշակ Բանուշյանը պատասխանեց, որ չի կարծում, թե նման բան կարող է լինել, քանի որ իր աշխատանքը լավ է կատարում եւ չորս ամսվա ընթացքում, երբ ինքը կալանավորված էր, Մատենադարանում եղել են իրադարձություններ, որոնք նաեւ իր անմիջական աշխատանքի արդյունք են:

Իսկ թե ինչպես է տեսնում ներկայիս իրավիճակի հանգուցալուծումը, Մատենադարանի փոխտնօրենը պատասխանեց. «Կուզենայի, որ իշխանության եւ ընդդիմության միջեւ կայանար համաձայնություն երկրի ապագայի հարցում: Երկխոսություն իրականում կա, բայց իշխանությունն ու ընդդիմությունը հեռակա կարգով են իրար պատասխանում»:

Նրա կարծիքով՝ Սերժ Սարգսյանը ինքն էլ կցանկանար համաձայնության գալ, եւ եթե չլինեին այլ մարդիկ, նախագահից վաղուց պահանջվող քայլերը կկատարեր, որովհետեւ վերջին տարբերակը բերում է անկայունության, երկիրը պահում պատանդավոր վիճակում:

Ինչ վերաբերում է մարտի մեկի դեպքերը ԱԺ ուսումնասիրող հանձնաժողովի աշխատանքներին, ապա նկատեց, որ հանձնաժողովը պետք է ձեւավորված լիներ կոնսենսուսի ձեւով, որտեղ կունենար ժողովրդի վստահությունը:

ՆԱԻՐԻ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ամառային ճամբար գերմանահայ երեխաներին

Անտառներով ու լճերով հարուստ արեւմտագերմանական Այֆելի շրջանի Շրայնբերգ հանգստավայրում հուլիսի 26-ից օգոստոսի 3-ը ամառային արձակուրդն են անցկացնում 8-15 տարեկան 23 գերմանահայեր դաշնային երկրի տարբեր կողմերից՝ Բեռլինից, Շտուտգարտից, Մայնի Ֆրանկֆուրտից, Դյուսելդորֆից, Հարավային Բրանդենբուրգից, Էսսենից:

Ամենամյա դարձած ամառային ճամբարը, որի հիմնադիրն ու կազմակերպիչը Գերմանահայոց կենտրոնական խորհուրդն է եւ որին վերջին տարիներին աջակցում է գերմանահայոց առաջնորդարանը, երկրով մեկ ցրված հայ երեխաներին նախ իրար հետ ծանոթացնելու, ընկերության առիթ ստեղծելու, այնուհետեւ նաեւ՝ հայոց պատմությանը, լեզվին, մշակույթին, երգին, կրոնին, ազգային ավանդույթներին մերձ պահելու նպատակ է հետապնդում:

Երեխաները համույթով են երգում, տարբեր խաղեր խաղում, մասնակցում մարզական մրցույթներին: Շատ կարեւոր է սոցիալական կողմը, մեր զրույցում ընդգծում է ԳՀԿԽ ակտիվ, անփոխարինելի անդամներից Սոսի Շայերը, որ Ռաֆֆի Պետրոսյանի հետ ճամբարի աշխատանքն է կազմակերպում տարիներ ի վեր, եւ հույս է հայտնում, որ արդյունքն ապագայում է երեւալու:

Երեխաները հատկապես ուրախ են, որ Սերովբե վարդապետ Իսախանյանը այս տարի ոչ միայն երգ ու պատմություն, այլեւ Հայաստանից իրենց համար լավաշ ու ծիրան է բերել:

8 օրն, անշուշտ, կարճ ժամանակահատված է, բայց կարեւորն այն է, որ շատերն են անհամբերությամբ սպասում հաջորդ ամառային ճամբարին:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ,
Գերմանիա

Հայաստանի ազգային արխիվի բարերարը

Վերջին մի քանի տարիներին մեծ ուշադրություն է դարձվում Հայաստանի տարբեր բնակավայրերում գտնվող արխիվներում փաստաթղթերի պահպանության եւ աշխատանքի համար բարենպաստ պայմանների ստեղծմանը: Արդեն վերանորոգվել են դրանց մեծ մասը: Աշխատանքները կատարվել են ինչպես պետբյուջեի ու Հայաստանի ազգային արխիվի գործունեությունից ստացված միջոցների, այնպես էլ բարերարների օժանդակության հաշվին:

Այսօր արդեն նոր տեսք է ստացել նաեւ Հայաստանի ազգային արխիվի Սյունիքի մարզային մասնաճյուղը: Եվ դա՝ շնորհիվ 13 մլն դրամ ներդրման, բարերարությամբ «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» փակ բաժնետիրական ընկերության գլխավոր տնօրեն Մախիթ Հակոբյանի:

Մախիթ Հակոբյանը սիրում է Կապանն ու կապանցիներին, օգնում ի սրտե, լավատես է ու հավատավոր: Նա ոչ թե խոսքի, այլ գործի մարդ է: Բարեգործական բազմաթիվ ակցիաների հեղինակ է: Սրտում ու արարում է առանց ակնկալիքների:

Շնորհակալության ու երախտագիտության այս մի քանի տողերը գրելիս հիշեցի ուղիղ 45 տարի առաջ նույն օրը մեծն Պարույր Սեւակի՝ պետական արխիվ այցելության ժամանակ արտահայտած այն միտքը, թե «... Պետք է մտածել, որ ժողովրդի քաղաքակրթական աստիճանը երեւում է նաեւ այն բանից, թե ինչպես է նա պահում իր անցյալի փաստաթղթերը: Մեր ժողովուրդը իրավունք չունի չկանգնելու քաղաքակրթական այն աստիճանին, որին արժանի է...»:

Թող ուրեմն, սրանից հետո էլ, Մախիթ Հակոբյանի նման արժանավոր հայորդիների գիտակցված հոգածության շնորհիվ, մեր ժողովուրդը արխիվագիտության բնագավառում էլ կանգնի իրեն արժանի աստիճանին:

ՎԱՐԴԻՏԵՐ ՄՆԱՑԱԿԱՆՅԱՆ,
Հայաստանի ազգային արխիվի մամուլի քարտուղար

Հայ-վրացական հարաբերությունները՝ չգոյության մակարդակում

1-ին էջից

Հուլիսի 20-ին կրկին լուր էր տարածվել, թե եւս մեկ ոստիկան է մահացել՝ 28-ամյա սպա Արմեն Գաբրիելյանը: Որքան էլ տարօրինակ է, սկզբնական հիմնական վարկածը ինքնասպանությունն էր, այն էլ Ախալքալաքի բերդի հարեւանությամբ գտնվող ձորում, որտեղ որոնումներ են իրականացվել:

Ախալցխայի ոստիկանությունում էր տարվել նաեւ «Միասնական Ջավախք» կազմակերպության ղեկավար Վահագն Չախալյանը իր ընտանիքի հետ, որ հիմա գտնվում են Թբիլիսիում: Ընդ որում, մեղադրանքը իբր հիմնավորված է Չախալյանի կազմակերպության գրասենյակում զենք ու զինամթերք հայտնաբերելու հանգամանքով, մինչդեռ անտրամաբանական է, որ մի քանի օր առաջ խուզարկված գրասենյակում, որտեղ ոչինչ չէին գտել, չգիտես ինչու եւ որտեղից զենք է հայտնվել: Ըստ փաստաբան Ոսկանյանի, Չախալյանի մայրը իրենց տանը խուզարկության ժամանակ նկատել է, թե ինչպես են ոստիկանները ինչ-որ ցելոֆանե տոպրակով իր բերում ներս այն ժամանակ, երբ ձերբակալում էին ամուսնուն ու որդիներին:

Ներկա դրությամբ վրաց իշխանությունները կալանքի տակ են պահում ոչ միայն Չախալյաններին, այլեւ Գուրգեն Շիրինյանի հորը, հորաքրոջը, իսկ Ախալքալաքի երիտասարդական [illegible] շենքը փակված է ու կնքված, ողջ գույքը՝ արգելանքված: Հուլիսի 23-ին «Երկիր» միության փաստահավաք խումբը եղել է Ախալքալաքում, հարցազրույցներ ունեցել կալանավորված անձանց բարեկամների ու հարեւանների, նաեւ ոստիկանության աշխատակիցների հետ:

Ըստ այդմ, փաստաբան Ստեփան Ոսկանյանը ներկայացրեց, որ Չախալյանների ձերբակալության եւ ընդհանրապես հուլիսի կեսերի իրադարձությունների ընթացքում բազմաթիվ խախտումներ են տեղի ունեցել: Խախտումների թվարկումից տպավորություն է ստեղծվում, թե Ջավախքում վրացական ոստիկանության ներկայացուցիչները թքած ունեն օրենսդրության վրա, հատկապես որ այդ խախտումներում, օրինակ, հուլիսի 17-ին ձերբակալված անձանց խոշտանգել են, ծեծել իբր պարզելու համար, թե ոստիկանատան մոտ տեղի ունեցած պայթյունից հետո նույն ոստիկանատան մոտ ընկած անծանոթ երիտասարդին ով կամ որեւէ տեղ տեսել է:

Հետաքրքրական է, որ Չախալյաններն իբր փաստաբան ունեն, ինչը երեկվա ասուլիսի մասնակից փաստաբան Ստեփան Ոսկանյանը ոչ ճիշտ համարեց, տեղեկացնելով, որ դեռեւս վրաց արդարադատության նախարարությունը չի արձագանքել Չախալյանի մոր դիմումին՝ թույլատրելու Չախալյանների շահերի պաշտպանության իրականացումը Հայաստանից ժամանած փաստաբանի՝ հենց Ոսկանյանի միջոցով:

Ի վերջո, «Երկիր» միությունը գտնում է, որ Ախալքալաքում տեղի ունեցած վերջին դեպքերը փոքրամասնությունների խնդիրներին իրական լուծում տալու վրացական իշխանությունների չկամության հետեւանք են: Փոխարենը վրաց իշխանություններն օրինական բողոքի յուրաքանչյուր դրսեւորում ճնշելու նպատակով գերադասում են ուժ կիրառել: Ուստի միությունը կոչ է անում վրաց իշխանություններին՝ երաշխավորել Ախալքալաքի դեպքերի արդար ու անկողմնակալ հետաքննությունը, ազատ արձակել Չախալյանի եւ Շիրինյանի ազգականներին եւ այլն: «Երկիր» միությունը կոչ է անում նաեւ Վրաստանում օտարերկյա ներկայացուցչություններին, միջազգային կառույցներին՝ Չախալյանին եւ նրա ու Գուրգեն Շիրինյանի բոլոր կալանավորված ազգականներին քաղբանտարկյալ ճանաչել:

«Ազգը» փաստաբան Ստեփան Ոսկանյանից հետաքրքրվեց, թե ներկա դրությամբ Վահագն Չախալյանին ներկայացվող կոնկրետ մեղադրանքը ո՞րն է եւ ինչ է դա ենթադրում: Ըստ փաստաբանի, մեղադրանքը ապօրինի զենք ու զինամթերք պահելուն է առնչվում, իսկ դրա համար 7-10 տարի ազատազրկում է նախատեսվում:

Ախալքալաքում վերջին իրադարձությունները բնավ էլ նորույթ չեն իրենց դրսեւորմամբ, բայց եւ մեծագույն մտահոգության հիմք են տալիս: Ու, թերեւս դա է պատճառը, որ, «Ազգի» տեղեկություններով, այսօր իսկ Ախալքալաքում կլինի Վրաստանի հանրային պաշտպան Սոզար Սուբարին: Բայց եւ այնպես, տարօրինակ է վրացական իշխանությունների՝ ոչինչ չտեսնելու, չարձագանքելու, չտեղեկացնելու այս կեցվածքը, որ, ի դեպ, շատ չի տարբերվում հայաստանյան իշխանությունների կեցվածքից, քանի որ, երբ դատելու լինենք ասուլիսին լրատվամիջոցների մասնակցության հանգամանքով, հայրենի իշխանավորներին էլ հարմար չէ այս խնդրի բարձրաձայնումը:

Եվ հետո, երբ հայ-վրացական հարաբերությունների մասին խոսելու առիթ է լինում, երկուստեք կենաց են ասում միայն ու վերջ: Իսկ որ Հայաստանի արտգործնախարարը նախօրեին կայացած ասուլիսում հայտարարում է, թե իրենք ուշադրությամբ են վերաբերվում այն խնդիրներին, որոնք առաջանում են վրացահայերի մեջ, ու վստահություն է հայտնում, թե Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ չի կարող խնդիր առաջանալ, որի լուծումը չկարողանանք գտնել: Դե լսեք... Ինչ խնդիր, ինչ Ախալքալաք, ինչ Չախալյան...

Այսօր

◆9.30-Նախագահը կայցելի ՀՊՃՀ ֆիզկուլտուրայի ամբիոնում (7-րդ մասնաշենք) անցկացվող ֆիզիկայի բուհական ընդունելության քննության հանձնաժողովներին:

◆10.00-Նախագահը կմասնակցի Տիգրան Մեծ եւ Խանջյան փողոցների խաչմերուկում գետնանցման բացման արարողությանը:

◆11.00-ՌԱՀՀԿ-ում (Երզնկյան 75) մի շարք իրավապաշտպան կազմակերպություններ կանցկացնեն «կլոր սեղան»-քննարկում՝ Ջավախքում տեղի ունեցող իրադարձությունների վերաբերյալ:

◆11.00-«Նովոստի» միջազգային մամուլի կենտրոնում տեղի կունենա հարկային պետական ծառայության պետի առաջին տեղակալ Ահարոն Չիլինգարյանի մամուլի ասուլիսը:

◆12.00-Տրանսպորտի եւ կապի նախարարությունում տեղի կունենա նախարարի մամուլի ասուլիսը՝ նվիրված պաշտոնավարման 100 օրվան:

◆12.00-«Արցախ» մամուլի ակումբում տեղի կունենա Հայաստանի առաջադիմական կուսակցության նախագահ Տիգրան Ուրիխանյանի մամուլի ասուլիսը:

◆12.00-ին «Տեսակետ» ակումբի հյուրն է Ահարոն Ադիբեկյանը:

◆12.00-Էներգետիկայի նախարարությունում կստորագրվի վարկային պայմանագիր չինացիների հետ:

◆13:00-«Ուրբաթ» ակումբի հյուրերն են առողջապահության նախարարության մոր եւ մանկան պահպանության վարչության պետ Կարինե Սարիբեկյանը եւ Պետական առողջապահության գործակալության տնօրեն Արա Տեր-Գրիգորյանը: Թեման՝ «Ծննդօգնության պետական հավաստագիր» ծրագիրը:

◆13.00-ին «Տեսակետ» ակումբում կհյուրընկալվի Գալուստ Սահակյանը:

◆14.00-Գլխավոր դատախազության շենքի առջեւ տեղի կունենա բողոքի ակցիա ի պաշտպանություն քաղբանտարկյալների:

◆17.00-«Հայարտ» 5-րդ ցուցասրահում (Մաշտոցի 7ա) կբացվի Նարինե Վաղարշակյանի անհատական ցուցահանդեսը՝ «Գրաֆիկական կոլաժներ»:

◆19.00-Մատենադարանի հարեւանությամբ տեղի կունենա Համաժողովրդական շարժման հանրահավաքը:

Վլադիմիր Բաղդասարյան. Հայաստանում պետք է պայմաններ ստեղծել սփյուռքահայերի ակտիվ գործունեության համար

«Ազգը» հաճախ է նյութեր հրապարակում Հայաստան-սփյուռք հարաբերությունների անկատարության, հակասականության, փոխադարձ թերըմբռնման մասին: Նույնիսկ այնպիսի համազգային հարցում, ինչպիսին ցեղասպանության ճանաչումն է, մոտեցումների ու գործողությունների միասնական պլատֆորմ չի ստեղծվում:

Քաղաքական-ազգային այս երկու «սուբյեկտների» առնչությունների խնդիրը, բնականաբար, հուզում է նաեւ սփյուռքի ամենախոշոր հատվածին՝ ռուսահայությանը: Ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում մեր թղթակից Ռուբեն Հայրապետյանի զրույցը մոսկվացի ճանաչված փաստաբան Վլադիմիր Բաղդասարյանի հետ:

- Պրն Բաղդասարյան, ինչի՞ հետ են կապված որոշ անհարթությունները կոնկրետ ռուսահայ համայնքի եւ մեր հայրենիքի միջեւ:

- Ներկա ռուսահայության բնորոշ կողմն այն է, որ նրա ամենաակտիվ մասը երեկվա հայաստանցիներն են, որոնք, ավաղ, հարկադրաբար այստեղ են հայտնվել Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի գահակալության հախուռն տարիներին: Նրանց համար Հայաստանը վերացական հասկացություն չէ, այլ իրենց հոգու մասնիկը: Եվ սա բնավ էլ չեմ ասում գեղեցկախոսության համար: Այս կարգի հայերի համար առանցքային է այն հարցը, թե Հայաստանն իր էվոլյուցիայի մեջ դառնո՞ւմ է արդարացի, օրինական պետություն, թե ոչ:

- Ուզում եք ասել, որ սփյուռքի համար այժմեական է հայոց երկրի քաղաքական նկարագիրը:

- Հենց այդպես: Հայաստանում դրսեւորվող ամեն մի անարդարություն անմխիթարություն է ծնում նաեւ սփյուռքահայերի մեջ, Ռուսաստանում թե Ամերիկայում: Հեռվից նայելով մտածում ես՝ մեր երկիրը հայտնվել է տնտեսական-կոռուպցիոն ճգնաժամի մեջ, նա աղքատ է բնական ռեսուրսներով, շրջապատված է, մեղմ ասած, ոչ բարյացակամ պետություններով, անմիջական ելք չունի դեպի համաշխարհային օվկիանոս, առկա է Ղարաբաղի չլուծված խնդիրը եւ այլն: Ինչը կփրկի երկիրը այդ ծանր կացությունից հանելու համար: Եթե ինձ հարցնեք, կպատասխանեմ՝ կկրկնեմ՝ արդարացի, օրինապաշտ պետության ստեղծումը:

- Գեղեցիկ է հնչում իրավաբանի շուրթերից...

- Որովհետեւ դա անհրաժե՞շտ է քաղաքական կյանքի անորոշություններին: Ես դա հասկանում եմ, իդեալիստ չեմ, բայց ուրիշ ելք չեմ տեսնում: Ռոբերտ Քոչարյանի ստեղծած օլիգարխական կապիտալիզմը ոչ միայն հայաստանցիների, այլեւ սփյուռքի կողմից ընկալվում է որպես հակաժողովրդական համակարգ, երբ բացակայում է տարրական հարգանքը սեփական քաղաքացիների նկատմամբ, երբ հասարակական մթնոլորտում իշխում են խոր հիասթափությունն ու ապատիան: Իսկ այս մտայնությամբ երկիրն առաջ չես տանի:

- Ասում են՝ Քոչարյանը բարձրացրեց Երեւանը, Սարգսյանն էլ թող բարձրացնի գյուղը:

- Տասը տարին մեծ ժամկետ է միայն Երեւանի բարելավման համար: Սփյուռքը ինչ-որ տեղ, իրոք, պասսիվ է այն պատճառով, որ վստահ չէ իր օգնության արդյունավետության վրա հենց ժողովրդի կենսամակարդակի բարձրացման իմաստով: Նա վախենում է, որ իր նյութական աջակցությունը կարող է փոշիանալ, կուլ գնալ անարդար իրողություններին:

- Իսկ ի՞նչ կարող է անել Սերժ Սարգսյանը ներկայումս: Մի կողմից, նրա ամեն մի քայլը գտնվում է ընդդիմության հսկողության ներքո, մյուս կողմից էլ նա չի կարող ուժեղ ճնշում գործադրել իր թիմի վրա, նրան եւս տրամադրելով իր դեմ: Հասկանում եք, ինչ նկատի ունեմ:

- Շատ լավ եմ հասկանում: Ըստ իս, Սարգսյանի փրկությունը մի բանի մեջ է՝ եթե նա կարողանա իր չինովնիկին ստիպել, որ առաջին հերթին մտածի պետության (ժողովրդի), նոր միայն (միամիտ չլինենք) իր գրպանի մասին: Գոնե ներկա փուլում:

- Բայց ընդդիմությունը համոզված է, որ նման հնարավորություն Սարգսյանին չի ընձեռի նրա անցյալի բեռը՝ սերտ համագործակցությունը Քոչարյանի (անարդարության) հետ:

- Բայց ինչո՞ւ դա հաջողվեց Պուտինին, որ նույնքան, եթե ոչ ավելի, ծանր ժառանգություն էր ստացել Ելցինից: Հիմա կասեք, թե նա այն ժամանակ երեւացող դեմք չէր եւ ինչ-որ իմաստով ժողովրդի համար անհայտ մարդ էր, ի տարբերություն Սարգսյանի: Ճիշտ է: Բայց եթե Սարգսյանն իրեն ուժեղ մարդ է համարում, ապա նրան իշխանահասման առումով նույնիսկ ձեռնտու է նույնքան ուժեղ ընդդիմության առկայությունը: Հիշենք, թե Պուտինը ինչ հնարավոր ու անհնար ձեւերով, անմիջական ու խորամանկ հարվածներով ջլատեց այն հակապետական ու հակազգային խավը, որ պատրաստվել էր Ելցինի օրոք եւ որը փաստորեն կառավարում էր երկիրը «հօգուտ» նրա քայքայման ու այլասերման:

- Բայց Պուտինն ինքն էլ է ընդունում, որ այդպես էլ չկարողացավ հաղթահարել կոռուպցիան:

- Ես համոզված եմ, որ Հայաստանի նման փոքր երկրում, որտեղ բոլորը ճանաչում են իրար, արդարադատության ուժեղ կամքի դրսեւորման դեպքում կարելի է արդյունքի հասնել: Ինչի՞ շնորհիվ, օրինակ, Պուտինին հաջողվեց միավորել ռուս եկեղեցին:

- Իր մեծ ժողովրդականության:

- Թող Սերժ Սարգսյանն էլ ձգտի շահել հայ ժողովրդի աջակցությունը, առանց դրա բան դուրս չի գա: Դառնանք մեր զրույցի սկզբին, սփյուռքն էլ կասի իր ծանրակշիռ խոսքը: Ես փաստաբանական ծառայության բերումով շատ եմ շփվում Մոսկվայի հայ գործարար մարդկանց հետ: Նրանցից շատերը բիզնես կստեղծեին Հայաստանում, եթե չվախենային տեղի իշխանությունների կամայականություններից: Թող տարօրինակ չհնչի, բայց սփյուռքի, այդ թվում՝ ռուսահայության համակրանքը ժողովրդի դժգոհության «կողմն» է: Հայրենիքին օգնելու սփյուռքին ուղղված կոչերը մեծ արդյունք չեն տա: Դրանք նույնիսկ սազական չեն: Խնդրելու փոխարեն լավագույն պայմաններ ստեղծիր բիզնեսի համար, ապահովագրիր նրա անվտանգությունը, արտոնություններ ընձեռիր: Այդ դեպքում սփյուռքահայն ինքն իր միջոցներով կամովին կմեկնի Հայաստան: Կարող եք չկասկածել:

«Այստեղ աղբ կա, որ չորս քաղաքապետ է փոխել...»

Երկնից կրակ է թափվում: Սերգեյան ինստիտուտի շուկայից մինչեւ տուն 200-300 մետր տարածություն է, ծանր օրը անվերջանալի է դառնում ճանապարհը: Արեւից հալածված միրգն ու բանջարեղենը խղճահարություն են հարուցում, վաճառասեղանից այն կողմ թուլացած, խնդմացած մարդիկ հազիվ են իրենց կանգնած պահում, գետնին փռված ուրցը շարունակում է զարմացնել իր անուշությամբ (տեսնես գնող կա՞): Թուլացած շներն աղբամաններից հեռացել, մեկնվել են ստվերոտ տեղերում: Խողովակներից բաց թողած ջուրը գազոններ լցվելու փոխարեն ողողել է փողոցը, չլփոցով անցնում ես, ոտերդ՝ կեղտաջրի մեջ: Հասնում ես ամենադժվար հատվածին՝ շենք տանող արահետին: Թրջված ոտերիդ տակ հայտնվում է կիսակերած, հոտած ձմերուկով ցելոֆանե տոպրակը: Նորկայի տեսարան, հայացքդ չգիտես ուր դարձնես, շուրջբոլորը նույնն է՝ աղբ, աղտեղություն: Անցնում ես, հասնում շենքի մուտքին, աղբի բունկերի փակ դռներից դեմքիդ է փչում մի աննկարագրելի սուր գարշահոտ: 11 օր աղբը թափվել մնացել է: Շատ արագ սեղմում եմ վերելակի կոճակը՝ շունչս պահած: Վերելակը չի աշխատում: Նորից: Ձեռքիս իրերը ուզում եմ շպրտել, բարձրանալ չեմ ուզում, տուն գնալ չեմ ուզում: Մի 200 մետրի վրա շարքային երեւանցին այսքան, այո՛, սթրես կարող է տանել հենց նման բաներից, էլ չեմ խոսում մյուս՝ սոցիալական ու հոգեբանական սթրեսների մասին:

Նիկոլ Դումանի փողոցից թեքվող աջակողմյան աղբակույտակների մասին վերջերս գրվեց: Այստեղ վաղուց կուտակված շինարարական աղբը կենցաղային աղբի «հենարանն» է դարձել: Արաբկիրի քաղաքապետարանի լրատվական բաժնից մեզ տեղեկացրեցին, որ այդ տարածքը վարձակալված է տրված Սերգեյան ինստիտուտին, եւ բնակիչների

Աշխատողներն այսպես են հավաքում փարիզյան փողոցների աղբը

Աղբերով լեցուն քաղաք Երեւանը

խնդրանքով է, որ իրենք մեծաչափ աղբամաններ են տեղադրել: Եթե նույնիսկ այդպես է, մի՞թե վարձակալող կողմը աղբահանության պարտավորություն չի ստանձնում եւ մի՞թե պատասխանատվության ենթարկող չկա: Քաղաքային աղբահանությունը քաղաքապետարանների, համայնքապետարանի իրավասությունների սահմանում չէ՞, ինչ է: Սերգեյան ինստիտուտից մեզ պատասխանեցին, որ տարածքը իրենցը չէ, ինչը հերքվեց քաղաքապետարանում:

Իսկ ահա ինչ է պատմում այս հարցով զբաղվող ամենաակտիվ բնակիչը՝ Ռոզալի Դանիելյանը: Նա իր առողջությունը վնասելու աստիճան զգայուն է աղտոտված հոտերի հանդեպ: «Զանգահարեցի համայնքապետարանի կոմունալ բաժին, ինձ պատասխանեցին, թե խորհրդակցություն է, եւ որ 2 օրից լուծվելու է այդ հարցը: Անցավ 1 շաբաթ, նորից զանգեցի: Ասացին՝ դիմեք մեր քաղաքապետարան, նրանց գործն է, այլեւս այստեղ չզանգեք: Համառեցի: Երկար զանգերից երեւի հոգնած, մի աշխատակից պատասխանեց, թե կոմունալ բաժնի պետը տեղում չէ: Դիմեցի ՄԱԿ, առողջապահության բաժին: «Ինչո՞վ մենք կարող ենք օգնել այդ հարցին», զարմացան: «Իսկ եթե քաղաքում խոլերա տարածվի, դա ձեզ չի՞ անհանգստացնելու»: «Մենք տեղյակ կպահենք առողջապահության նախարարությանը», ասացին: Հաջորդ քայլս եղավ դիմել «Ժառանգություն» կուսակցությանը, որի անդամներից Զոյա Թադեւոսյանը հավակնում է մասնակցել սեպտեմբերի կայանալիք Արաբկիր համայնքի քաղաքապետական ընտրություններին: Նա տեղում չէր, տեղեկացրի, որ բնակիչները ուզում են հանդիպել իրեն: Ասելու եմ, եթե հավակնում է քաղաքապետի աթոռին, ինչպե՞ս է կարողանալու համայնքի այսպիսի հարցերը լուծել, այստեղ աղբ կա, որ 4 քաղաքապետ է փոխել»:

Թաղապետարանին ու մյուս կառույցներին թողնենք ու դառնանք բնակիչներին, նրանց կենցաղային կուլտուրային, ամենատարրական դաստիարակությունից, էթիկայից զուրկ հասարակական մեր խավերին: Ինչպե՞ս են այս մարդիկ իրենց տան աղբը հանգիստ խղճով փողոցներում շաղ տալիս: Այնպիսիք կան, որ վերեւի հարկերից աղբի ցելոֆանե տոպրակները ուղղակի գցում են ներքեւ, թիակը, միջշենքային հատվածներում: Եվրոպական քաղաքներում երեկոյան ուշ ժամերին պլաստիկե կոկիկ աղբամանների կողքին կարելի է տեսնել սեւ, անթափանց տոպրակներ՝ պարտադիր ամուր փակված վիճակում: Վաղ առավոտյան աղբատար մեքենաները ավտոմատացված դրանք հավաքում են: Անհնա՞ր է նման պարզ կենցաղավարական տարրեր ընդօրինակելը: Նախ այդ մեծաչափ, հսկա, տգեղ աղբամանները փոխել է պետք եւ քաղաքացիներին թույլատրել աղբը դուրս հանել միայն սեւ, անթափանց տոպրակներով, աղբի տեսակավորման մասին դեռ չենք խոսում:

Իմ զրուցակցուհին զարմացած էր ու վիրավորված հարակից շենքի բնակիչներից: «Ամեն առավոտ ժամը 8-ի կողմերը աղբատար մեքենան հատուկ զնգոցով ամեն տան մոտ կանգնում է, մեկը դուրս չի գալիս: 2-3 ժամ անց տեսնում ես՝ մեծ-մեծ տոպրակներով աղբը բերում-լցնում են մեր շենքի աղբի բունկերը: Հարցնում եմ՝ ինչի՞ ես այստեղ թափում: «Բոլ ա, հալալ, լավ եմ անում», պատասխանում է:

Խնդրո առարկա տարածքը պետք է անհապաղ աղբից մաքրել, ինչպես գրել էինք՝ դա աչքից հեռու, չերեւացող տեղ է (մարդիկ էլ օգտվում են դրանից) եւ հանել «Արաբկիր» գրությամբ աղբամանները, որով արդարացնում են իրենց արարքը:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Պ. Գ. Բժշկության մեջ, ի դեպ, կիրառվում է բուժման արոմաթերապիա մեթոդը: Հոտաբուժությունը ստեղծում է տրամադրություն, որովհետեւ հոտը ազդում է մարդու ընկալումների, նյարդային համակարգի, ուղեղի գործունեության վրա, կարող է առաջացնել ինչպես թեթեւ, բարձր տրամադրություն, նաեւ սուր զգացողություններ, անգամ դեպրեսիվ վիճակներ: Պատահական չէ մթնոլորտը անուշահոտություններով հագեցնելու այսպիսի միջոցների արտադրությունը կամ, օրինակ, օծանելիքի ընտրության դժվարությունը՝ ոչ այնքան ճաշակի հետ կապված: Նույնիսկ ամենահայտնի ֆիրմաների օծանելիքները տարբեր ազդեցություն կարող են ունենալ. տհաճ զգացողությունից մինչեւ գլխացավ ու սրտխառնոց:

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Գենդերը լրագրողների աչքերով

ԴԵՌ ԱՐԳԱՆԴՈՒՄ՝ ԵՐԵԽԱՆԵՐՆ ՈՒՂՂՈՐԴՎՈՒՄ ԵՆ

Գենդերային դերերի ձեւավորման հարցում մեծ ազդեցություն ունեն հասարակության կողմից ձեւավորված կարծրատիպերը: Վաղ հասակից մարդն ապրում է սոցիալ-մշակութային կարծրատիպերի տարածությունում՝ ընտանիք, սովորություններ, հասարակական կարծիք, զանգվածային մշակույթ: Կարծրատիպերն ամենուր են՝ շրջապատում, դպրոցում, ընտանիքում: Դրանք ամրացվում են կրթության, դաստիարակության, հասարակական կարծիքի, գովազդի, ԶԼՄ-ների միջոցով:

Գենդերային դերերի յուրացման առաջին ինստիտուտը դառնում է ընտանիքը: Մեծահասակները վճռական դեր են խաղում երեխաների գենդերային դերերի կողմնորոշման գործում, որոնք ընդունված են հասարակության մեջ: Ծնողները, բնականաբար, դառնում են գենդերային սոցիալականացման առաջին եւ առավել ազդեցիկ գործակալները: Նրանք միանգամայն տարբեր ձեւով են վերաբերվում տղաներին եւ աղջիկներին. դաստիարակում, հագցնում, առաջարկում են նրանց տարբեր խաղեր եւ գրքեր:

Դեռ ընտանիքում էլ երեխաները, կարելի է ասել, ստանում են կարծրատիպերի առաջին «դասերը»: Բացի այն, որ ծնողներն են երեխաներին փոքրուց դաստիարակում կարծրատիպերի միջոցով, երեխաները դրանք տեսնում եւ սովորում են իրենց տատիկ-պապիկից, մեծ քույրիկից ու եղբորից: «Կարող ենք ասել, որ առաջին սոցիալականացման ինստիտուտը հանդիսանում է ընտանիքը եւ առաջին սոցիալականացման գործակալները ծնողներն են:

Այսօր գիտնականները պարզել են, որ դեռեւս սաղմնային վիճակում երեխան ունի որոշակի պատկերացումներ արտաքին աշխարհի մասին, ինչը նա ստանում է ծնողներից: Նա տարբերում է ծնողների ձայները, նրան են փոխանցվում ծնողների հույզերը, նրանց տրամադրությունը, երեխան զգում է նաեւ իր նկատմամբ ծնողների վերաբերմունքը՝ սիրված է, թե մերժված, ցանկալի է, թե ոչ այնքան... Ըստ մասնագետների դիտարկումների՝ այն երեխաները, որոնք հետագայում պետք է սիրվեն ծնողների կողմից, կարծես ավելի կենսունակ են լինում եւ պատրաստ են լինում դիմակայելու կյանքի դժվարություններին: Թերեւս կարելի է ասել, որ երեխան դեռ մոր արգանդում ծնողների կողմից ստանում է որոշակի ուղղորդում, եւ, ինչու ոչ, նաեւ գենդերային ուղղորդում, քանզի դեռ չծնված՝ երեխայի նկատմամբ վերաբերմունքն այլ է լինում, կլինի տղա, թե աղջիկ, կլինի տոհմի շարունակող, թե մեկը, որը հետագայում «շենացնելու է ուրիշի օջախը»... Ըստ սովորության՝ դեռ չծնված երեխայի համար արդեն սկսում են օժիտ պատրաստել: Այն եւս տարբեր է նույնիսկ իր գունային տարանջատմամբ:

Ծնողները երեխայի ծնվելուց հետո էլ միանգամայն տարբեր ձեւով են վերաբերվում տղաներին եւ աղջիկներին. դաստիարակում, հագցնում, առաջարկում են նրանց տարբեր խաղեր եւ գրքեր: Տղաներից պահանջում են ավելի աշխույժ, ավելի զուսպ լինել, զսպել իրենց զգացմունքները, լացը, հույզերը, ապրումները, երբեմն նույնիսկ ցավը: Ասում են. դու տղա ես, իսկ դու աղջիկ չես, որ լաց ես լինում: Այստեղ արդեն 2 գործոն է առաջանում. նա ոչ միայն իր զգացմունքն է թելադրում, այլ ուրիշի պատկերացում է ձեւավորում հակառակ սեռի նկատմամբ՝ նա թույլ է, դրա համար է լացում: Այսինքն՝ երբ երեխան ի սկզբանե սկսում է գիտակցել իր սեռը, արդեն ինքն հակառակ սեռի նկատմամբ ուրիշի հակադրական պատկերացումներ է ունենում: Սա իհարկե արտահայտվում է նաեւ խաղալիքների միջոցով, տղաներին գրավելու համար տալիս են կոնստրուկտորներ, խաղալիք ավտոմեքենաներ, լեգոներ: Աղջիկներին զբաղեցնում են տիկնիկներով, սպասքի տարբեր առարկաներով եւ այլն, այսինքն՝ ինքն իր ամբողջ կենցաղը պատկերացնում է իր խաղալիքների միջոցով, ինչն էլ ազդում է երեխաների զարգացման վրա: Գիտնականները պարզել են, որ տարբեր խաղալիքներով խաղալը (դա մասերի միացումն է, գույների ընկալումը եւ այլն) զարգացնում է ուղեղի տարբեր հատվածներ: Ապացուցված է նաեւ, որ այդ կոնստրուկտորներով, լեգոներով, խորանարդիկներով խաղալը զարգացնում է երեխայի տրամաբանական, մաթեմատիկական ունակությունները: Սա էլ հետագայում նրա սովորելու, աշխատանք ընտրելու վրա է անդրադառնում, այսինքն՝ մի ամբողջ կյանքի շղթա է, որի սկիզբը հենց դրվում է մանկության հասակում:

Ընտանիքը երեխայի մասնագիտական կողմնորոշման մեջ նույնպես մեծ դեր է կատարում. «Երբ ծնողները երբեւիցե չեն կարողացել իրականացնել իրենց հույզերը, ընտրել այս կամ այն մասնագիտությունը, փորձում են դա տեսնել իրենց երեխաների մեջ: Եվ որպես կանոն՝ տեսնում են, որ իրենց տղան մեծ պաշտոններ պետք է զբաղեցնի, դառնա իրավաբան կամ բժիշկ, եւ քանի որ հետագայում նա է լինելու ընտանիքի կերակրողը, պետք է շատ վաստակի: Դրանք բոլորը կարծրատիպեր են, որոնք հենց ի սկզբանե ներմուծվում են»:

Հետագայում ընտանիքում ստացած «դասերը» շարունակվում են դպրոցում: Դպրոցն էլ իր հերթին է իր դասագրքերով, ծրագրերով ուղղորդում. «Մինչեւ դպրոցն ավարտելը աղջիկների նկատմամբ պահանջները շատ ավելի բարձր են: Ասում են՝ դու աղջիկ ես, դու պետք է ավելի աշխատասեր լինես: Աղջիկն իր ամբողջ կյանքում պետք է ապացուցի, որ ինքը իր ուժերով հասել է ինչ-որ բարձունքի, գիտելիք ու աշխատանք է ձեռք բերել: Տղաների համար բավական է, որ իրենք տղա են: Նրանք արդեն մի աստիճան բարձր են համարվում եւ ամենեւին էլ զարմանալի չի թվա, որ տղան ինչ-որ բարձունքի է հասել: Բացի այդ, ուսուցիչները տղաներից ավելի քիչ են պահանջում:

Մոտ 4 տարի է «Համալսարանական կրթությամբ կանանց ասոցիացիայի» նախաձեռնությամբ հանրապետության որոշ դպրոցների բարձր դասարանի երեխաները գենդեր են սովորում: Արտաշատ քաղաքի թիվ 5 միջնակարգ դպրոցում «Գենդերային գիտելիքների հիմունքներ» առարկան դասավանդող Լիլիթ Սահակյանի համոզմամբ՝ նշյալ առարկան երեխաներին պետք է սկսել դասավանդել տարրական դպրոցից, քանի որ. «Ավագ դպրոցականների մոտ արդեն որոշ չափով ձեւավորված է լինում կարծրատիպային աշխարհայացք եւ մտածելակերպ, եւ շաբաթական 1 դասաժամի ընթացքում դժվար է ինչ-որ բան փոխել, քանի որ տանը, դրսում, ընկերական եւ ընտանեկան շրջապատում նրանք անընդհատ տեսնում եւ լսում են մեր դասաժամերի ընթացքում հնչած մտքերին եւ գաղափարներին հակասող բաներ»: Լ. Սահակյանի խոսքերով, այդ դասընթացի շրջանակներում աշակերտները սովորում են, թե ինչ է նշանակում գենդեր, ինչ են գենդերային կարծրատիպերը եւ դրանք ինչ դեր են խաղում մեր կյանքում: Լ. Սահակյանի պատմելով՝ դասընթացի ժամանակ անցկացվում են գենդերային թեմաներով խաղեր, քննարկումներ ու բանավեճեր: Վերջերս էլ թիվ 5 դպրոցի աշակերտները կազմակերպել են «Ընտրում ենք ՀՀ նախագահ» թեմայով խաղ, որի ընթացքում երեխաները ստեղծել են կուսակցություններ, առաջադրել են թեկնածուներ, ընդ որում եւ աղջիկ թեկնածուներ, եւ տղա. «Նախագահական ընտրություններն անցկացվել են՝ ընտրական օրենսգրքի բոլոր դրույթները հաշվի առնելով: Եվ հետաքրքրականն այն է, որ աշակերտները ընտրության ժամանակ առաջնորդվել էին մարդու արժանիքներով, հեղինակությամբ, եւ ոչ թե թեկնածուի սեռով: Եվ սա վառ ապացույց է, որ գենդերը իր ազդեցությունն է թողնում երեխաների աշխարհայացքի ձեւավորման վրա, նրանց դարձնում ավելի անկաշկանդ, ավելի ազատամիտ, կարծրատիպերից ու բարդույթներից հեռու եւ այլն»: «Ընդունվում ենք աշխատանքի» խաղի ժամանակ էլ, Լ. Սահակյանի ներկայացմամբ, աշակերտները ցույց են տվել, թե այսօր աշխատուժի շուկայում հիմնականում գործատուները, մարդկանց աշխատանքի ընդունելիս, ինչով են առաջնորդվում. «Նրանք ցույց տվեցին, որ բացի մասնագիտական գիտելիքները եւ հմտությունները, հաշվի են առնվում նաեւ մարդու սեռը, տարիքը, ոտքերի երկարությունը, մարմնի բարեկազմությունը, արտաքինը եւ այլն: Այսինքն՝ աշխատաշուկայում եւ զբաղվածության տարբեր ոլորտներում կարծրատիպային մոտեցումների հետեւանքով համարժեք աշխատանքի համար համարժեք վարձատրություն եւ գնահատական տրվում է ոչ թե ըստ կատարողի մասնագիտական որակի, ինչպես եւ պետք է լինի, այլ՝ ըստ սեռի:

Արմավիրի մարզի Արշալույս գյուղի միջնակարգ դպրոցի բարձր դասարանի աշակերտները նույնպես գենդեր են ուսումնասիրում: Ուսուցչուհի Լիլիթ Մուրադյանի պատմելով, պարզելու համար, թե երեխաները որքանով են յուրացրել առարկան եւ փոխել իրենց մտածելակերպը, վերջերս իրենց դպրոցում կայացավ «Տեղի ունեցավ արդյոք մտածելակերպի փոփոխություն» թեմայով կլոր սեղան-քննարկում: «Ինչ եք հասկանում խտրականություն ասելով» հարցին աշակերտները ավելի շատ խտրականություն մատնանշել են քաղաքական, տնտեսական եւ ընտանեկան ոլորտներում: 10ա դասարանի աշակերտուհի Սեդա Ալեքսանյանի համոզմամբ, մեր երկրում քիչ տոկոս է կազմում կանանց ներգրավվածությունը քաղաքական կյանքում. «Շատ փոքրաթիվ կանայք են զբաղեցնում քաղաքական պաշտոններ, չնայած այն բանին, որ կանայք իրենց պատրաստվածության եւ գրագիտության աստիճանով չեն զիջում տղամարդկանց:

«Համալսարանական կրթությամբ կանանց ասոցիացիայի» Գյումրիի մասնաճյուղի փոխնախագահ Կարինե Բազեյանի ներկայացմամբ էլ, Գյումրի քաղաքի թիվ 29 դպրոցում «Ընտրում ենք ՀՀ նախագահ» խաղի ժամանակ նախագահի թեկնածուներ են առաջադրվել 9բ դասարանի աշակերտուհի Ռոզա Մելքոնյանն ու 8գ դասարանի աշակերտ Արտաշես Նազարյանը: Ըստ Կ. Բազեյանի, Արտաշես Նազարյանն իր նախընտրական ծրագրում խոստանում էր բոլոր գործազուրկներին ապահովել բարձր ու լավ վարձատրվող աշխատանքով, վերացնել կոռուպցիան կրթական համակարգի բոլոր ոլորտներում, բարձրացնել կենսաթոշակներն ու սոցիալական նպաստը, կառուցել բնակարաններ ու ապահովել անօթեւան ընտանիքներին, աշակերտներին կամ ուսանողներին գնահատել ըստ իրենց գիտելիքի, այլ ոչ թե ըստ սոցիալական վիճակի եւ ըստ այս բարեփոխումների ստեղծել արդար եւ անկողմնակալ կառավարություն: Ռոզա Պետրոսյանի ծրագրով նախատեսվում էր հաստատել կապեր արտասահմանյան երկրների հետ, բարելավել տնտեսությունը, կառուցել արդյունաբերական ձեռնարկություններ, պայքարել կոռուպցիայի եւ անարդարության դեմ: Կ. Բազեյանի խոսքերով. «Ընտրության օրը կազմակերպվեց հանդիպում 2 թեկնածուների հետ, որի ժամանակ նրանք պատասխանեցին մի շարք հարցերի, որոնք նշված չէին իրենց ծրագրերում: Գենդերային դասընթաց անցած աշակերտները կարեւորում էին կանանց դրության բարելավման եւ գենդերային հավասարության հաստատման վերաբերյալ թեկնածուների կարծիքները: Ռոզա Մելքոնյանը նշեց, որ կնոջ առաջադրվելն ու ընտրվելն արդեն իրավահավասարության ճանապարհի առաջին քայլն է, որը հետագայում կշարունակվի: Արտաշես Նազարյանը գտնում էր, որ իր ծրագրում «արդար եւ անկողմնակալ պետություն ստեղծելու» մասին դրույթը նախատեսում է նաեւ երկու սեռերի միջեւ հավասարության հաստատումը: Նա նշեց նաեւ դրան հասնելու այն եղանակները, որոնք ինքը տեսնում է. կանանց ներկայացվածություն պետության կառավարման տարբեր ոլորտներում, ՀԿ-ների միջոցով կանանց քաղաքական ակտիվության բարձրացում: Երբ բոլոր աշակերտները քվեարկեցին, ընտրական հանձնաժողովը առանձնացավ ձայները հաշվելու: Մի քանի րոպե անց հանձնաժողովի նախագահը հայտարարեց, որ 3 ձայնի առավելությամբ նախագահ է ընտրվել Արտաշես Նազարյանը: Պարզվեց, որ շատերին տպավորել են Նազարյան Արտաշեսի ծրագրի այն դրույթները, որոնք վերաբերում էին կրթական համակարգում կոռուպցիայի վերացմանը եւ աշակերտների արդարացի գնահատմանը: Ռոզա Մելքոնյանին ձայն էին տվել, որովհետեւ նա առաջարկում էր ակտիվ արտաքին քաղաքականություն, անվճար կրթություն եւ սոցիալապես անապահով երեխաներին աջակցություն: Այսինքն՝ ընտրությունը կատարվել էր հաշվի առնելով նրանց ծրագրերը եւ ոչ թե սեռը»:

Մեզ հետ զրույցում գենդեր դասավանդող բոլոր ուսուցիչներն էլ հավաստիացրին, որ դասընթացի ժամանակ հանձնարարված շարադրությունների միջոցով աշակերտները շատ հետաքրքրական են արտահայտում իրենց, թեկուզեւ կարծրատիպային մտքերը: Նրանց խոսքերով, դա աշակերտների մոտ եւս առաջընթաց է, քանի որ նրանք չեն կաշկանդվում, չեն վախենում արտահայտել իրենց սեփական կարծիքները:

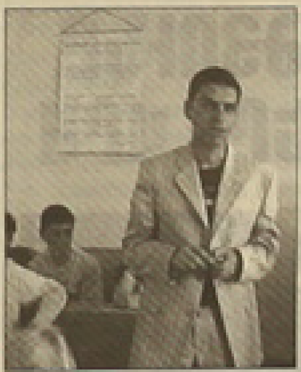

Գենդերային հիմնախնդիրների քննարկում դպրոցում (Գյումրի)

Աշակերտները սովորում են «Գենդերային գիտելիքների հիմունքներ» առարկան (Արտաշատ)

ԼՈՒՍԻՆԵ ԲՈՒՂԴԱՅԱՆ
«Առավոտ» օրաթերթ

«Գենդերը լրագրողների աչքերով» ծրագիրը

համատեղ իրականացնում են

ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի հայաստանյան գրասենյակը, Հասարակայնության հետ կապերի հայաստանյան ասոցիացիան, ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարությունը:

ԿԻՆԸ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հարցազրույց ՀՀ ԱՍՀՆ հետազոտությունների ազգային ինստիտուտի սոցիալական ապահովության բաժնի պետ Արմինե Մխիթարյանի հետ

- Տիկին Մխիթարյան, պարզաբանեք խնդրեմ, այսօրվա քաղաքական դաշտում ի՞նչ դերակատարում ունի հայ կինը:

- Կնոջ դերը փոքր է թե՛ քաղաքական ասպարեզում, թե՛ տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, թե՛ գործադիր, դատական ոլորտներում: Ինչքան ավելի բարձր է կառավարման հարկը եւ ինչքան կարեւոր որոշումներ են ընդունվում, համապատասխանաբար՝ այնտեղ եղած կանանց թիվը գնալով նվազում է:

- Իսկ դուք ինչո՞վ եք պայմանավորում այդ երեւույթը:

- Առաջինը, ինչպես սիրում ենք ասել, մեր մտածելակերպից է, որ կինը բարձր պաշտոններ չի կարելի վստահել: Իսկ՝ բարձր պաշտոններում ավելի մեծ հնարավորություններ, ընդունակություններ ու գիտելիքներ են պետք, եւ կանայք չունեն նման ռեսուրսներ:

- Այսինքն՝ կանայք մրցունակ չեն:

- Հայաստանում բարձրագույն կրթություն ունեցողների 60%-ը կանայք են, եւ նրանց կրթական մակարդակն ավելի բարձր է: Այլ հարց է, թե որտեղ են այդ կանայք: Կա նաեւ շրջապատի վստահության, նաեւ ինքնավստահության պակասի խնդիր, որ գալիս է նաեւ դաստիարակությունից, ավանդույթից, դպրոցից եւ այլն:

- Կա կոնկրետ տարիք, որի ընթացքում քաղաքական կամ կառավարման ոլորտում կինը կարող է եւ պետք է հասնի հաջողությունների:

- Ամբողջ խնդիրն այն է, որ երիտասարդ կնոջ համար ավելի դժվար է, քան արդեն հասուն անց կնոջ համար, ով ունի կյանքի փորձ, գիտելիք, երեխաները մեծ են, ազատությունը շատ է, ամուսնու հետ պայմանավորվելը հեշտ է: Մեր հետազոտություններից մեկը ցույց տվեց, որ հասարակությունն էլ լիդեր կնոջ տարիքը տեսնում է 40 անց: Տղամարդիկ 25 տարեկանից պատրաստ են ղեկավարելու ու իրենց համար խիստ սահմանափակումներ չկան, իսկ կինը պետք է ամուսնանա եւ այլն:

- Կառավարման համակարգում ո՞ւմ կառանձնացնեիք որպես կին առաջնորդ, ո՞վ կարող է օրինակ ծառայել մյուսների համար:

- Յուրաքանչյուրս մի քանի կնոջ անուն կարող ենք տալ, պարտադիր չէ, որ հայտնի անուններ լինեն, կարեւորը՝ հնարավորություն ունենան հետագայում հրապարակավ ելույթ ունենալու կամ հանրային կյանքում որեւէ բան անելու: Կանանց եւ տղամարդկանց որպես լիդեր դաստիարակելու դպրոց է պետք, ինչը Հայաստանում չկա: Լիդեր տղամարդ դաստիարակելու խնդիրը նույնպես կա, քանի որ ուժային մեթոդներով երկար առաջնորդել չենք կարող:

- Դուք դասավանդում եք «Գենդերային տեսության ներածություն»: Ըստ ձեզ, գենդերային խնդիրները սո՞ւր են Հայաստանում:

- Լինել հավասար, չի նշանակում լինել նույնը, կարելի է եւ պետք է լինել իրավահավասար: Կան տղամարդիկ, որ դրսեւորում են կանացի հատկանիշներ եւ հակառակը: Պարզապես մեր իրականությունում այն, ինչը տղամարդկային է, ավելի բարձր է գնահատվում, քան այն, ինչը համարվում է կանացի: Օրինակ, երբ ասում ենք «տղամարդ կին», ինչ որ հպարտություն, գովք կա մեջը, իսկ երբ ասում ենք «մամայի բալա», տղային արդեն միանգամից իջեցնում ենք ու հավասարեցնում կանանց հետ:

- Կնե՞ք մի կնոջ, ով քաղաքական ասպարեզում հաջողված փորձ ունի:

- Օրինակ, բոլոր գյուղապետ կանայք: 930 համայնքից 23-ում ունենք կին գյուղապետ, քաղաքապետներ չկան, անգամ ավագանու անդամ կանայք են քիչ:

- Հայաստանում 2006-2007թթ. կանանց հատուկ ակումբը բացվեց, որտեղ նրանք հանդիպում եւ քննարկում են իրենց հուզող հարցեր: Կարո՞ղ ենք այն համարել որպես ֆեմինիստական շարժման նոր դրսեւորում երկրում:

- Չենք կարող համարել ֆեմինիստական, բայց դա էլ փորձ է, պետք է նախ հասկանալ, թե ինչ ենք ուզում եւ ինչ ճանապարհով ենք ուզում, եւ վերջապես համախմբվել, մեկը մյուսին սատարել, հետո նոր դուրս գալ ավելի լայն շրջանակ:

- Հետազոտությունների ազգային ինստիտուտը կանանց խնդիրների հետ կապված ի՞նչ ծրագրեր է նախատեսում 2008 թ.-ին:

- Իրականացրինք դասախոսների վերապատրաստում, ծրագիրն արդեն ավարտվել է եւ պատրաստվում ենք մասնակցելու դասախոսների՝ տեսնելու, թե ինչ փոփոխություններ են եղել: Քաղծառայողների համար դասընթացներ ենք կազմակերպում, անցկացնում ենք նաեւ հետազոտություններ ողջ Հայաստանում՝ «Կանայք որոշումների մակարդակում դատական, օրենսդիր, գործադիր ոլորտներում»: Վերցրել ենք կանանց խմբեր, ովքեր արդեն հասել են արդյունքների, եւ պարզելու ենք, թե ինչպես է նրանց հաջողվել այդ:

- Իսկ ո՞ր երկրի մոդելը կամ փորձը կուզենայիք Հայաստանը օգտագործեր:

- Սկանդինավյան երկրների նման մոդել կիրառեինք, որ իրավահավասարության ընթացքում լինեն, որ ոչ միայն կանանց, այլեւ տղամարդկանց ներառեին ընտանեկան կյանքում, իսկ կանայք համապատասխանաբար, աշխատանքում ավելի ակտիվ դերակատարում ունենային:

ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՎՐԱ

Գենդերային խնդիրներն ուղղակիորեն առնչվում են նրան, թե որքանով է տվյալ հասարակությունը բաց եւ ունակ շարժելու հաստատված կարծրատիպերը: Դեռեւս անցյալ դարում ֆրանսիացի փիլիսոփա Անրի Բերգսոնն էր նշում. «Պակաս զարգացած հասարակություններն ունեն միայն սովորույթներ, որոնց մի մասն արդարացված է իրական պահանջով, իսկ մեծ մասը պարտական է պարզ պատահականությանը կամ այս առաջինների անխոհեմ տարածմանը: Այստեղ այն ամենը, ինչ սովորական է, անհրաժեշտաբար պարտադիր է, քանզի սոցիալական միասնականությունը, որ չի խտացել օրենքների, առավել եւս սկզբունքների մեջ, տարածվում է սովորույթների համընդհանուր ընդունման վրա»:

Անցյալ դարի 90-ականներին, երբ Հայաստանում հաղթեց լիբերալ գաղափարախոսությունը, արեւմտյան արժեքները մուտք գործեցին ոչ միայն քաղաքականություն, տնտեսություն, այլեւ՝ առօրյա կյանք եւ մարդկային հարաբերություններ:

Հայ հասարակությունը մինչ այդ ավանդաբար իր վրա կրում էր սովետական կայսրության մշակույթի ազդեցությունը եւ տոտալ գաղափարախոսության կնիքը, որից ձերբազատվելու համար որոշակի ժամանակ էր պահանջվում: Մշակութային արդեն հնացած կարծրատիպերից ազատվելու համար պետք էր, որ հասարակության մեջ ձեւավորվեր ազատ արվեստագետների այն շերտը, որը նոր մտածողության եւ արժեքների կրողը կլիներ: Ցավոք, Հայաստանում, անկախ պետականության 17-րդ տարում էլ, այդ շերտը գտնվում է «լուսանցքային» վիճակում, քանի նոմենկլատուրային մտավորականությունն էլ, որը բացառապես զբաղված է եղել նվազագույն կենցաղային խնդիրները լուծելով եւ իր գրիչը տրամադրելով, այսօր չունի որեւէ ազդեցություն հասարակության վրա: Պատճառը՝ նրանց խոսքի եւ գործի նկատմամբ հասարակության անհավատությունն է: Սրանից զատ, նույն նոմենկլատուրային մտավորականությունը չկարողացավ որոշակի արժեքների կրողը լինել, իր գերագույն խնդիրը դարձրեց ոչ թե արվեստագետի ազատությունը, որը կարտահայտվեր նաեւ նրա ստեղծագործություններում, իսկ վերջիններս էլ բնականաբար պահանջարկ կվայելեին հասարակության մեջ, այլ՝ օրվա իշխանությունների հետ համագործակցելը: Այդ իսկ պատճառով էլ մինչ այսօր մենք դեռ չենք հասցրել մի կարգին Ջեյմս Ջոյս, Օսկար Ուայլդ, Ուիլյամ Ֆոլքներ, Հերման Հեսսե եւ համաշխարհային գրականության այլ գլուխգործոցներ թարգմանել, մեր թարգմանիչներն էլ ինչ-ինչ գործեր ձեռնարկում են բացառապես էնտուզիազմի շնորհիվ, բայց փոխարենն ունենք գլոբալիզացիայի եւ եվրոպական արժեքային համակարգի դեմ մարտնչող, հայ կնոջ կերպարն անխաթար տեսնել ցանկացող (կարծես թե եվրոպական արժեքներն են մեղավոր, որ հայ տղամարդը գործազուրկ է լինում եւ մի որոշ ժամանակ կինն է ստիպված լինում ընտանիքը պահել- Թ. Հ.) «գող-մտավորականներ», որոնց համար ընկալելի լինել չեն կարող կնոջ ազատությունն ու իրավահավասարությունը: Նույն մարդիկ, որոնք ժամանակին դաստիարակվել էին սովետական գրականության, մշակույթի ստեղծած կերպարներով, իրենք գրականության մեջ չստեղծեցին այն կերպարները, որոնք կարող էին մարմնավորվել-ապրել մեր ժամանակներում եւ կինոֆիլմերի հեռուստատեսային իրականության մեջ հայտնված հայ մարդուն, հայ ընթերցողին: Փոխարենն ասպարեզ եկավ մի գրականություն, որի ստեղծած կերպարները (եւ առաջին հերթին՝ կին կերպարները) սեռական եւ հոգեկան լուրջ խնդիրներ ունեցող, ոճրի, հիասթափված եւ կյանքի հատակում հայտնված հերոսներ են, որոնք թափառում են գարեջրատներում, մեծ քաղաքների հետնախորշերում, սերն ու ընտանեկան քնքշությունը փոխարինում դաժան սեքսով ու գռեհիկ վայելքով:

ՀՀ-ի՝ եվրոինտեգրմանն անդամակցությունը, եվրոպական արժեքային համակարգին ինտեգրումը ժամանակի ընթացքում որոշակիորեն փոխեցին ավանդական արժեքային համակարգը եւ ձեւավորեցին նոր հասարակություն, որն, ինչպես մնացյալ հարցերում, այնպես էլ գենդերային հարցերում ունի սեփական, թեկուզ՝ երբեմն բեւեռային տարբեր մոտեցում: Հասարակության գոյն ինտելեկտուալ խավի մեջ այսօր գենդերային խնդիրները, կնոջ եւ տղամարդու իրավահավասարության թեման դադարել է վիճելի հարց լինելուց: Այսօր կինը, թեկուզ ոչ բավարար չափով, ներգրավված է քաղաքականության մեջ, բիզնեսում, գիտության եւ մշակույթի ոլորտում: Մեծ թվով հասարակական կազմակերպություններ, որոնք զբաղված են բնապահպանական եւ իրավապաշտպան խնդիրներով, ղեկավարում են կանայք: Այսինքն՝ փոխվել են կնոջ դերի, նրա ազատության մասին ավանդական մշակութային պատկերացումները: Տեւական ժամանակ կանանց խնդիրներով զբաղվող բազմաթիվ կազմակերպություններ պայքարում էին Ազգային ժողովում կանանց որոշակի քվոտաներ հաստատելու համար: Եվ այսօր ԱԺ կին պատգամավորները նախկինի համեմատ ավելին են. այլ հարց է, թե որքանով են նրանք կարողանում որոշումներ ընդունելիս ազդեցություն ունենալ օլիգարխիկ-կլանային մեծամասնության վրա, որոնք իրենց կին գործընկերների հետ հարաբերվելիս էլ գործում են մշակութային այլ հարթություններում, երբ ասենք, ԱԺ կին պատգամավորի դիրքորոշումները հակասում են նրա անձնական-կլանային շահերին: Նույն հարաբերություններն են հաստատվում կին-ընտրողի հետ, որը փորձում է իր ընտրական իրավունքը պաշտպանել եւ ՀՀ նախագահի ու ԱԺ ընտրություններում պայքարում է կեղծիքների եւ լցոնումների դեմ:

«Կին ես, գնա տանը քո գործով զբաղվիր, ինչ գործ ունես ընտրատեղամասում»,- այսպես էր 2008թ. ՀՀ նախագահի ընտրությունների ժամանակ լրագրող-գործընկերուհուս դիմել Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովներից մեկի նախագահը: Նույն կերպ է վերաբերվում կարգը պահպանելուն կոչված ոստիկանը այն կանանց, ովքեր փորձում են պայքարել իրենց ոտնահարված իրավունքների համար: Տղամարդու պայքարելը կարծես թե տաների համար ընկալելի է, իսկ այ կնոջը՝ ոչ մի կերպ չի հասկացվում: Նույնիսկ որոշ ԶԼՄ-ներում են ներկայացնում՝ ընդդիմության դաշտում պայքարող կանայք հիստերիկ են, ագրեսիվ... Սա ինքնին նշանակում է, որ հասարակության մեջ չի ընկալվում կնոջ ակտիվ պայքարը քաղաքական իրավունքների համար, ինչն էլ մյուս կողմից ավելի ակտիվ պայքարի է մղում նրանց:

Այս ամենից զատ, Հայաստանում չկա կնոջ իրավահավասարությունն արտացոլող միջին վիճակագրական պատկեր: Մայրաքաղաքում, ուր հասարակությունն ավելի իրազեկված է, ինտելեկտուալ, ավելի շատ կապեր ունի արտերկրի, միջազգային կազմակերպությունների, օտարերկրացիների հետ, կանայք ավելի ազատ են եւ սոցիալապես ապահովված, անհամեմատ մեծ հնարավորություններ ունեն ինքնակատարելագործվելու, մասնագիտական որակները բարձրացնելու, նոր աշխատանք գտնելու: Պատկերը կտրուկ փոխվում է հանրապետության ծայրամասեր՝ գյուղական բնակավայրեր հասնելիս: Այստեղ տիրապետող են ավանդույթը, ընտանեկան սովորույթները, կինն ընկալվում է մեծ մասամբ որպես տնային տնտեսուհի: Մյուս կողմից էլ մասնագիտական ասպարեզում դրսեւորվելու հնարավորություններն են խիստ սահմանափակ:

Ընդունված կարծիք կա, որ հայ ընտանիքներն ամենաամուրն են, հայերը քիչ են ամուսնալուծվում, հավատարիմ կողակիցներ են եւ այլն: Սակայն սա երեւույթի արտաքին կողմն է միայն:

Ինչի՞ վրա է հիմնված այդ ամրությունը: Արդյո՞ք ոչ այն բանի վրա, որ պարզապես շատ դեպքերում ավանդույթի ուժը ստիպում է չամուսնալուծվել, որովհետեւ ամուսնալուծված կինը հասարակության մեջ ունի բոլորովին այլ կարգավիճակ, նրան այլ կերպ են վերաբերվում: Մյուս կողմից՝ ամուսնալուծված կինը հայտնվում է սոցիալապես ոչ մխիթարական պայմաններում. նա պետք է լուծի բնակարանի, նյութական ապահովվածության խնդիրներ, կարողանա պահել երեխաներին եւ այլն: Ընտանիքների ամրության մասին հայտարարություններից առաջ նախ պետք է տեսնել, թե հարաբերությունների ինչ մշակույթ է տիրում այդ ընտանիքներում, ինչպիսի՞ն են կին-ամուսին, ծնող-երեխա, ոչ հազվադեպ հանդիպող դեպքերում՝ հարս-սկեսուր, հարս-սկեսրայր հարաբերությունները, որքանով են ընտանեկան պայմանները նպաստում կնոջ ինքնադրսեւորմանը: Ընդհանրապես գերագնահատելով ընտանիքի դերը՝ մեր հասարակությունը անհատին սուբյեկտիվորեն մղում է երկրորդ պլան: Կարծես թե ընդունված չէ խոսել այն մասին, թե անհատը որքանով է իրեն լիարժեք զգում տվյալ հանրության մեջ, որքանով են պաշտպանված անհատի շահերն ու իրավունքները՝ լինի ընտանիք, թե այլ խմբավորում:

Ամփոփելով նշենք՝ կինը հասարակության մեջ կարող է դրսեւորվել ազատության այն չափով, որքանով ազատ է տվյալ հասարակության յուրաքանչյուր անդամ եւ որքանով տվյալ հասարակությունը բաց է՝ հանդուրժելու անգամ հակադիր, միմյանցից տարբերվող կարծիքները: Միթե չէ, որ դրսից պարտադրվող, դարերով ձեւավորված ազգային ավանդական մտածելակերպին հակադրվող արժեքների, նորերի ներմուծումը անմիջապես տալիս է ցանկալի արդյունքը: Դրա համար կրթական-դաստիարակչական քաղաքականություն եւ տեւական աշխատանք է պահանջվում:

ԹԱԳՈՒՀԻ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
«Զարթոնք» թերթ

Թուրքիայի Սահմանադրական դատարանը որոշեց չկասեցնել Էրդողանի «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության գործունեությունը

Դա պայմանավորված է երկրում իշխանության արհեստական վակուում առաջացնելու մտավախությամբ

«Ազգը» դեռեւս հուլիսի 24-ի համարում, անդրադառնալով Թուրքիայում իշխող իսլամամետ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության գործունեության կասեցման գործի քննումը հուլիսի 28-ին սկսելու Սահմանադրական դատարանի որոշմանը, նշել էր, որ կուսակցությունը երկրում միանձնյա իշխանության է եկել 2007-ի հուլիսի 22-ի ընտրություններում, ստացել է ձայների 46,4 տոկոսը, ունի 340 պատգամավոր 550 տեղանոց Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովում՝ Մեջլիսում, ինչը նրան բացարձակի մոտ խորհրդարանական մեծամասնություն է ապահովում:

Նկատի ունենալով այս անենը, ինչպես նաեւ երկրում հարանուն ժողովրդականության հանգամանքը, միաժամանակ կարծիք էինք հայտնել, որ Սահմանադրական դատարանը դժվար է կանխորոշված լինի «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության գործունեությունը կասեցնելու հարցում:

Դիրավի, հուլիսի 30-ի երրորդ նիստում ավարտվել են Սահմանադրական դատարանի քննումները, քվեարկության է դրվել հարցը, որի արդյունքներով որոշվել է չկասեցնել վարչապետ Էրդողանի «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության գործունեությունը: Դատարանի 11 անդամներից 6-ը քվեարկել է կասեցման, 1-ը՝ գործի կարճման, իսկ 4-ը՝ կուսակցությանը պետբյուջեից խոստացված ֆինանսական օգնությունից զրկելու օգտին: Մինչդեռ կուսակցության գործունեության կասեցման համար անհրաժեշտ էր 7 ձայն:

Թուրքական մամուլի վկայությամբ՝ այս որոշումը մեծապես պայմանավորված է Սահմանադրական դատարանի անդամների վրա նրա նախագահ Հաշիմ Քըլըչի ազդեցությամբ: Որոշումը հրապարակելիս, ինչպես նշում է թուրքական հանրային հեռուստատեսությունը, դրա ընդունման մասին լրագրողներին պարզաբանումներ է տվել Քըլըչը, ասելով. «Դատարանը կասեցման որոշում չընդունեց, որովհետեւ դրա համար անհրաժեշտ էր 7 ձայն: Սակայն որոշման իմաստին լուրջ նախազգուշացում է: Հուսով եմ, որ կուսակցությունը համապատասխան դասեր կքաղի: Քանի որ դատարանի 4 անդամներ քվեարկել են կուսակցությանը պետական միջոցներից զրկելու օգտին, ուստի որոշվել է նրանից զանձել այս տարվա ստացած գումարի 50 տոկոսը»:

Օգտվելով առիթից նշենք, որ 2008-ի համար Էրդողանի կուսակցությունը պետբյուջեից 45,6 մլն լիրայի հատկացում էր ստացել: Նա Սահմանադրական դատարանի որոշման համաձայն, պետք է պետական գանձարան վերադարձնի գումարի 50 տոկոսը, այսինքն՝ 22,8 մլն թուրքական լիրա (համարժեք է շուրջ 20 մլն ԱՄՆ դոլարին): Դա, իհարկե, երկրում ձայների 46,7 տոկոսն ստացած կուսակցության համար խորհրդանշական գումար է եւ հազիվ թե անդրադառնա նրա հետագա գործունեության վրա:

Ինչ վերաբերում է Սահմանադրական դատարանի նախագահի խոսքերին, թե որոշումն իմաստին լուրջ նախազգուշացում է, թեեւ այստեղ ակնարկվում է Թուրքիայի աշխարհիկ կարգերին հակասարձությունը, սակայն խնդիրն այդ կարգերը չեն, այլ երկրում իրականացվող կառուցվածքային փոփոխություններն են, որոնք հակասում են առանձնաշնորհյալ ընտրախավի տրամադրություններին:

Համենայն դեպս, «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության մասին Սահմանադրական դատարանի ընդունած որոշումը լայն արձագանք է գտել աշխարհում: Որոշման փաստը գոհունակությամբ են ընդունել ԱՄՆ-ը, Եվրամիությունը, Եվրախորհրդարանը, եվրոպական երկրներն ու ԵՄ-ի կառույցները: ԱՄՆ պետքարտուղարության խոսնակ Սին Մակքորմակն ասել է. «Վստահում ենք թուրքական ժողովրդավարությանն ու թուրք ժողովրդին: Այս կառավարության հետ (վարչապետ Էրդողանի) մինչ այդ արդյունավետ գործակցում էինք, գործակցությունը շարունակելու ենք լավագույն ձեւով»: Եվրահանձնաժողովի հանձնակատար Օլիրենը հավելել է նրան. «Թուրքիային կոչ եմ անում ողջ էներգիան կենտրոնացնել արդիականացման համար անհրաժեշտ բարեփոխումների վրա եւ շարունակել դրանց կատարումը»: Եվրախորհրդարանը հադրդագրությամբ Սահմանադրական դատարանի որոշումը բնութագրել է իբրեւ ընդառաջ քայլ ԵՄ-Թուրքիա բանակցությունների համար եւ ընդգծել է, որ դա երկրում ժողովրդավարության ուղին շարունակելու լուրջ ազդակ է:

«Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության մասին Սահմանադրական դատարանի որոշմանը մոտավորապես նույն ոճով արձագանքել են անգլիական, ֆրանսիական, գերմանական, իտալական, բելգիական կենտրոնական թերթերն ու պարբերական մամուլը: «Վաշինգտոն փոստը» ԵՄ-ի տեսանկյունից խիստ կարեւոր է համարել որոշումը, «Գարդիանը» գրել է, որ դրանով Թուրքիայում բացվել է «աշխարհիկների եւ իսլամամետների միջեւ զինադադարի հաստատման ուղին», «Ֆիգարոն» ընդգծել է. «Չիրականացավ իրավաբանական ճնշում գործադրող հեղաշրջումը», իսկ «Բեռլիներ ծայթունգը»՝ ավելացրել. «Երկրում իշխանության համար մղվող պայքարում հաղթեց Էրդողանը»:

Արաբական մամուլը զերծ է մնացել Թուրքիայի Սահմանադրական դատարանի որոշումը մեկնաբանելու գայթակղությունից: Սակայն առանց մեկնաբանության էլ ակնհայտ է, որ կասեցնել «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության գործունեությունը կնշանակեր իշխանության արհեստական վակուում առաջացնել երկրում, ընդ որում այն դեպքում, երբ անհայտ են դրա լրացման ուղիները, իսկ ընդդիմությունը ժողովրդա-հանրապետական կուսակցության գլխավորությամբ դատարանի վրա ազդելու փորձերի համար կասեցնելու հեղինակազրկված է:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Ավիակրի հրդեհի մեկ գլանակից

Ամերիկյան ծովուժի հրամանատարությունը պաշտոնապես հայտարարել է, որ այս տարվա մայիսի 22-ին «Ջորջ Վաշինգտոն» նորագույն ավիակրի վրա բռնկված հրդեհի պատճառը եղել է չհանգցրած մի գլանակ: Ծովուժի երեկվա պաշտոնական հաղորդագրության մեջ նշվում է, որ հրդեհը ծագել է արգելված վայրում՝ դյուրավառ հեղուկների մոտ ծխելու հետեւանքով:

Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը հիշեցնում է, որ միջադեպից հետո ավիակրի հրամանատարը եւ նրա ավագ օգնականը պաշտոնանկ էին արվել:

«Ջորջ Վաշինգտոն» ատոմային ավիակրի վրա մայիսի 22-ին տեղի ունեցած հրդեհի հետեւանքով 23 զինծառայողներ հիվանդանոց էին տարվել ջերմային ցնցումից, մեկն էլ այրվածքներ էր ստացել: Հրդեհի պատճառած նյութական վնասը գնահատվում է 70 մլն դոլար:

«Ջորջ Վաշինգտոնը» ընթացիկ

ամառանը պետք է փոխարինի Ճապոնիայում խարիսխ գցած «Քիթի հոկ» ավիակրին: Սակայն միջադեպից հետո փոխարինումը հետաձգվեց մինչեւ սեպտեմբեր: Ներկայումս «Ջորջ Վաշինգտոնը» նորոգվում է Սան Դիեգոյի (Կալիֆոռնիա) նավաշինարանում:

ՆՈՐ ՕՐԵՐ

ՄԱԿ-ը կլիմայի փոփոխման դեմ պայքարն սկսեց իրենից

Եվրոպան առաջվանից տաք եւ խոնավ է, Կանադայում սառցալեռներ են պոկվում

ՄԱԿ-ը որոշել է մոլորակի կլիմայական փոփոխությունների հետեւանքների դեմ պայքարն սկսել իրենից: Գլխավոր քարտուղար Պան Գի Մունի նախաձեռնությամբ օգոստոսի 1-ից ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանում իրականացվում է «Զովացրու ՄԱԿ-ը» ծրագիրը:

Վերջինիս նպատակն է կրճատել էլեկտրաէներգիայի սպառումը եւ ածխաթթու գազի արտանետումները: ՄԱԿ-ի 39 հարկանի կենտրոնակայանում նվազեցվում է օդորակիչների համակարգի օգտագործումը: Այդ նպատակով շենքում ջերմակարգավորիչները 22,2-ի փոխարեն դրվում են 25 աստիճանի վրա, համդիսասրահներում՝ 21,1-ի փոխարեն 23,9 աստիճանի վրա:

Ըստ այդմ ՄԱԿ-ի պաշտոնյաներին կթույլատրվի աշխատանքային խիստ կոստյումները փոխարինել ավելի ազատ հագուստով:

Համգստյան օրերին շենքի ջեռուցման, օդափոխման եւ օդորակման համակարգերը կանջատվեն:

Այսպիսով, միայն օգոստոսին ՄԱԿ-ի քարտուղարությունը կխնայի մոտ 2 մլրդ կգ շոգի, որի օգտագործման դեպքում կարտանետվեր 300 տոննա ածխածնի երկօքսիդ:

Ենթադրվում է, որ սկսված ձեռնարկումը թույլ կտա 10 տոկոսով կրճատել էներգիայի սպառումը եւ կտա 100 հազար դոլարի խնայողություն: Գիտափորձը հաջողության դեպքում կշարունակվի ձմռանը. ջերմակարգավորիչները կդրվեն սովորականից 15 աստիճանով ցածր, իսկ պաշտոնյաներին կառաջարկվի ավելի տաք հագնվել:

Այս ամենի շնորհիվ մեկ տարում էներգիայի խնայողությունը կկազմի գրեթե 1 մլն դոլար, իսկ ածխաթթու գազի արտանետումները կնվազեն 2800 տոննայով, նշում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունը:

Մինչ ՄԱԿ-ը սեփական օրինակով ուզում է աշխարհում զարկ տալ կլիմայական փոփոխությունների դեմ մղվող պայքարին, Եվրոպայում

եւ այլ տարածաշրջաններում այդ փոփոխություններն առավել զգալի են դառնում: Հոլանդիայի թագավորական օդերեւութաբանական ինստիտուտը երեկ հրապարակեց հետազոտություն Եվրոպայի կլիմայական փոփոխությունների վերաբերյալ:

Հետազոտության տվյալներով, Եվրոպայի կլիման շատ արագ է փոխվում: Վերջին տասնամյակներին ձմեռներն ավելի տաք են դարձել, գարունը շուտ է գալիս, իսկ եղանակը դառնում է ավելի ու ավելի անձրեւային:

Մոլորակի ջերմացումը զգացվում է նաեւ Կանադայում: Այդ երկրի արկտիկական ափից օրերս պոկվել է 20 քառակուսի կիլոմետրանոց մի վիթխարի սառցալեռ: Դա երեւում է արբանյակային լուսանկարներում: Իսկ 2005-ին Կանադայի ափերից պոկվել էր 60 քառ. կիլոմետրանոց մեկ ուրիշ սառցալեռ: Գիտնականների խոսքերով, մինչեւ ամռան վերջը այդ երկրի սառցադաշտ տարածքի կրճատումը շարունակվելու է:

Օլմերտը սեպտեմբերին կթողնի կուսակցական առաջնորդի պաշտոնը

Իսրայելի վարչապետ Էհուդ Օլմերտը հուլիսի 31-ին Երուսաղեմում լրագրողների առջեւ ելույթ ունենալով հայտարարել է, որ ինքը չի մասնակցելու իր կուսակցության նախնական ընտրություններին: Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ նրա «Քադիմա» կուսակցության ընտրությունները նախատեսված են սեպտեմբերին:

Անցյալում Օլմերտը հանիցս հայտարարել էր, թե ինքը չի թողնելու կուսակցության առաջնորդի պաշտոնը, չնայած իրեն ներկայացվող կաշառակերության եւ կոռուպցիայի բազմաթիվ մեղադրանքներին:

«Ես չեմ մասնակցի ներկուսակցական ընտրություններին: Կուսակցության նոր առաջնորդի ընտրությունից հետո ես կթողնեմ իմ պաշտոնը եւ չեմ խոչընդոտի նոր կառավարության ձեւավորմանը», ընդգծել է Օլմերտը:

62-ամյա վարչապետի այդ որոշման պատճառները համարվում են կաշառակերության եւ երկրի վաս ղեկավարման մեղադրանքները:

Իսրայելի ոստիկանության տվյալներով, Օլմերտը ամերիկացի գործարար Մորիս (Մոշե) Տալանսկուց դրամական փոխհատուցում է ստացել նրա ֆիրմայի շահերի պաշտպանության դիմաց: Ֆիրման սպոնսորներ է մատակարարում բարերին եւ ռեստորաններին:

Ինքը՝ Օլմերտը, խոստովանում է Տալանսկուց գումար ստանալու փաստը, բայց պնդում է, թե դա եղել է օրինական նվիրատվություն իր ընտրողներին:

Հուլիսի 10-ին «Քադիմա» կուսակցությունը հայտարարեց, որ սեպտեմբերին կանցկացվեն կուսակցության նոր նախագահի ընտրություններ: Այն ժամանակ «Քադիմայի» անդամների 75 տոկոսն արտահայտվել էր Օլմերտի հրաժարականի օգտին:

Ներկայումս «Քադիմայի» նախագահի պաշտոնի առաջել հավանական թեկնածուն Իսրայելի արտգործնախարար Ցիպի Լիվնին է:

«Ցեղանս նահատակութիւն»

Մինչեւ մահ ապրվող Եղեռն

Ընթերցողի սեղանին է Գեւորգ Աբելյանի (Զիլոնակյան) «Ցեղանս նահատակություն» գիրքը, որ ամենայն հավանականությամբ, իր ուրույն տեղն է զբաղեցնելու այն գրքերի շարքում, ուր բաբախում է պատմությունը մարդկանց անձնական կյանքին միահյուսված իրականության զուգահեռականով: Արեւմտահայերենով գրված գիրքը ընթերցվում է մեկ շնչով եւ ներկայացնում իսկական ողբերգությունն այն մարդկանց, ում կոչում են եղեռնի վերապրածներ: Ընթերցումից հետո զգալու ես, որ դու էլ ես վերապրող...

Գիրքը գրվել է 6 տարում, տպագրվել է 2000 օրինակով, 2005 թվականին: Վերահրատարակվել է նաեւ անգլերենով: «1994-ին գրեցի մեծ մորս կյանքի պատմությունը «Աննա հարսը» գրքում, բայց հետո մտածեցի, որ իրավունք չունեմ միայն մեծ մորս մասին գրելու, ուրիշներն էլ կան, պատմում է գրքի հեղինակ Գեւորգ Աբելյանը: Արդյունքը եղավ այս գիրքը, ուր 17 պատմություն կա: Հրատարակումից հետո եւս 4 պատմություն ավելացրեցի, որ անգլերեն հրատարակման մեջ կլինի: «Ցեղանս նահատակություն» գրքի անգլերեն, լրամշակված տարբերակը ԱՄՆ-ում է եւ կտպագրվի հիմա»:

Գ. Աբելյանը նշում է, որ նմանատիպ հարյուր հազարավոր պատմություններ կան, որ կորչում են ժամանակի բերանն ընկած: Եթե մենք հավաքեի՜նք դրանք...

Չնայած գիրքը բառարանի կարիքն ունի, բայց հստակ է, որ բարբառային եւ լեզվաոճական որոշ դժվարություններ կառաջացնի արեւելահայ ընթերցողի համար: Սակայն նմանատիպ գրքերը՝ իրենց բազմաթիվ վկայություններով առավել մեծ արժեք ունեն, որպես փաստագրական աղբյուրներ եւ տեղ պետք է ունենան Ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտում:

«Մենք մեկուկես միլիոն զոհ ունեցել ենք, հող կորցրել ենք, բայց ես տարբեր անկյուններ մտցրա մեր կորուստներում: Այն իմաստով, որ ուրիշ մարդիկ, որ չեն սպանված, չեն կոտորված, բայց իրենց կյանքը եղած է տառապանք մը եղեռնի պատճառով: Կրնա՞մ երեւակայել նշանված աղջիկ՝ 16 տարեկան, կիրակնօրյա ուսուցչուհի: Կառեւանգվի եւ ծայրահեղ իսլամի հետ կամուսնացվի: Պահ մը կրնա՞մ երեւակայել անոր ապրումները հարսանիքի օրը, երբ իր նշանածը Ամերիկա իրեն կսպասեր: Այդ աղջկան՝ Զարուհի, որ վերջը եղած է Զարիֆե, իր ամուսինը ողջ ամուսնական կյանքի ընթացքին կջանար համոզել, որ ինքը աշխարհի մեջ միակ հայն է մնացած, եւ նույնիսկ տան մեջ կարգին թերթ գնել, ծայնասփյուռ մտցնել, որպեսզի չլսա՝ կինը լսե հայության մասին: Միայն ամուսնուն մահեն վերջ է, որ զավակներուն ինքը կպատմե իր հայ լինելու մասին»:

Չնայած յուրաքանչյուր պատմություն վերջանում է հեղինակի թվարկմամբ, թե ովքե՞ր են իր պատմությունը պատմել, անգամ լուսանկարներ կան, այնուամենայնիվ, գրքի նկարագրությունները մանրակրկիտ մանրամասնություններ են պարունակում: Կնշանակի, հեղինակը կամ հորինել է մանրամասները, կամ իր հերոսների կյանքի ականատեսն է եղել: «Այս գրքի հերոսներից շատեր ճանաչցի են, իմ հայրենակիցները, որոնց մեծ մասը կճանչնայի: Ոմանց էլ բարեկամներին գտա եւ իրենց պատմել տվի: Յուրաքանչյուր պատմություն ճշմարիտ է, եւ շինծու բան չկա մեջը», հավաստիացնում է Գ. Աբելյանը, որ միայն գեղարվեստական շունչ է հաղորդել պատմելիքին:

Հեղինակը հիշում է, որ իր հերոսներից մեկը՝ «Կապույտ խանձարուրով Մարին» ներկա է եղել գրքի շնորհանդեսին: «80-անց էր, շնորհանդեսից 5-6 ամիս հետո մահացավ», հիշում է հեղինակը:

Գրքի «Շան բերնի հացը» պատմվածքը վերածվել է նաեւ սցենարի եւ նախատեսվում է դրա հիման վրա ֆիլմ նկարահանել Հայաստանում կամ Ամերիկայում: «Ես կուզեմ այս ֆիլմը անգլերենով ըլլա, որպեսզի լայն հասարակության հասու ըլլա», ասում է Գ. Աբելյանը: Նա պատմում է գիրքը պարսկերենով եւ իսպաներենով, հատկապես թուրքերենով հրապարակելու իր ջանքերի մասին, որ պիտի նպաստի թուրքի սեփական նախահայրերի ճանաչմանը:

«Նույնիսկ եթե վաղը դիվանագիտական հարաբերություն հաստատվի, սակայն չի արդարացվի թուրքը, որ մեզ ծնողքի եւ հողի կորուստ տվեց: Չպիտի մոռնանք», վստահ է Գ. Աբելյանը, որը ներկայումս աշխատում է «Այրվող մայրիներ» գրքի վրա: Գիրքը լիբանանյան պատերազմի ականատես հայերի մասին է:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ԲԱՆԱՎԵՃ

Վարդուհի Վարդերեսյան. «Ռեժիսոր հեռացնելով թատրոնը չի փրկվի»

Վերջին մի քանի օրերի ամենաքննարկվող թեմաներից է մշակույթի նախարար Հասմիկ Պողոսյանի կայացրած վճիռը, որի համաձայն պաշտոնից հեռացվում է Սունդուկյանի անվան մայր թատրոնի գեղղեկ Վահե Շահվերդյանը: Այդ առնչությամբ իրենց տեսակետներն են արտահայտել բազմաթիվ դերասաններ եւ Երեւանի այլ թատրոնների գեղղեկները: Երեկ նույն խնդրի քննարկման համար «Ազգի» ակումբում հյուրընկալվել էր անվանի դերասանուհի **Վարդուհի Վարդերեսյանը**:

«Եթե ոմանք կարծում են, որ Վահե Շահվերդյանին հեռացնելով թատրոնի իրավիճակը կփոխվի՝ սխալվում են: Տարիներ շարունակ հանրապետության բոլոր թատրոններն անտեսված են եղել պետության կողմից: Այսօր թատրոնը հասարակության կյանքում որեւէ դեր չի խաղում: Սակայն թիրախը դարձավ Սունդուկյանի թատրոնը, որ շարունակաբար հետապնդվել էր», ասաց դերասանուհին:

Ներկայացնելով Վահե Շահվերդյանի՝ Սունդուկյանի թատրոնում ծավալած տասնհինգամյա ստեղծագործական գործունեությունը, Վարդուհի Վարդերեսյանը հավելում է. «Վահե Շահվերդյանը ցուրտ ու մութ տարիներին նշանակվեց Սունդուկյանի թատրոնի ռեժիսոր: Այդ ժամանակ թատրոնը քայքայված էր, ներկայացումներ չէին բեմադրվում: Սակայն Վահեն կարողացավ դերասանական կազմ հավաքել, արտագաղթը մեղմել: Վանաձորից հրավիրեց մի խումբ շնորհալի դերասանների, որոնք ավագ սունդուկյանցիների հետ կարողացան վերականգնել թատրոնի ավանդույթները: Տարիներ շարունակ նոր ներկայացումներ ենք բեմադրել, եղել են վերելքներ, նաեւ անկումներ: Ինչո՞ւ այսօր չեն հիշում, որ Չեխովի հայրենիքում Չեխով բեմադրեցինք, որը Ռուսաստանի նման հզոր թատերական ավանդույթներ ունեցող երկրում հրաշալի ընդունվեց, Թուրքիայում խաղացինք «Բալի այգին» ներկայացումը, որը նույնպես շատ լավ արձագանքներ ստացավ»:

Անդրադառնալով մշակույթի նախարարի փաստարկին, որ թատրոնի մոտ վաթսուն հոգանոց դերասանական կազմը շատ մեծ է եւ անհրաժեշտ է կրճատել, Վարդուհի Վարդերեսյանը նշում է. «Ես էլ եմ համաձայն, որ թատրոնում պետք է աշխատի 25-30 մարդ: Սակայն դա հնարավոր է միայն կարգին երկրի կայացած թատրոնում, որտեղ գեղղեկն ամեն տարին առած դերասանին աշխատանքից ազատելով, չմտածի, թե նա ինչպես է ապրելու»:

Դերասանուհին նշում է, որ Սունդուկյանի բազմաթիվ դերասաններ վիրավորված են Հասմիկ Պողոսյանի պահվածքից: «Եկավ ու դերասանական խմբի առաջ վերջնահարց դրեց, թե ձեր գեղղեկը փոխվում է՝ առանց մեկ վայրկյան մտածելու, որ թատրոնի բուն էությունը դերասաններն են, նրանք են աշխատելու ապագա ռեժիսորի հետ: Առանց դերասանների կարծիքն իմանալու, ինչպե՞ս կարելի է նման հրաման արձակել: Պետք է դերասանների հետ զրուցել՝ պարզելու նրանց կարծիքը Վահե Շահվերդյանի մասին: Իհարկե կլինեին բացասական կարծիքներ, սակայն ձեզ հավաստիացնում եմ, որ դրանք շատ փոքր թիվ կկազմեին: Սա նման է այն երեւույթին, երբ տնօրենը մտնում է դասարան ու աշակերտներին ասում, թե վաղվանից իրենք նոր ուսուցչուհի են ունենալու: Այս դեպքում աշակերտները որեւէ բան անել չեն կարող: Ինչ է մեզ երեխայի տե՞ղ են դրել», վրդովվում է դերասանուհին՝ հավելելով, որ եթե ամրագրված լինեն մշակույթի, թատրոնի մասին օրենք, «Սունդուկյանի թատրոնի գեղղեկն էլ կիմանար, թե որքան պետք է լինի դերասանական կազմն ու ինչքան աշխատավարձ տրամադրի նրանց: «Ազգի» հարցին, թե ինչպե՞ս է վերաբերվում Սունդուկյանի թատրոնի գեղղեկի պաշտոնում Արմեն Մազմանյանի եւ Նիկոլայ Ծատուրյանի հավանական նշանակմանը, դերասանուհին ասաց. «Արմեն Մազմանյանին ճանաչում եմ ավելի քան քսան տարի: Իր կյանքի ընթացքում ընդամենը երկուսուկես ներկայացում է բեմադրել: Նա իրեն ներկայացնում է բանիմաց, խելացի ռեժիսոր, փիլիսոփա, տաղանդավոր մտածող: Բազմաթիվ թատրոններ կան, ինչո՞ւ այնտեղ բեմադրություններ չի անում: Ինչ է, իր տաղանդը ներկայացնելու համար պետք է անպայման Սունդուկյանում աշխատի՞: Ինչ վերաբերում է Նիկոլայ Ծատուրյանին, շատ խելացի եւ շնորհալի ռեժիսոր է: Սակայն դեռեւս չգիտեմ, թե նա այս ամենի մասին ինչ է մտածում: Եվ ընդհանրապես որեւէ մեկին չեմ կարող պատկերացնել Վահե Շահվերդյանի փոխարեն, որ կարողանա այդքան գործուն աշխատել: Պետք է ավելի խորը մտածել: Ռեժիսոր փոխելով թատրոնը չի փրկվի», ասաց Վարդուհի Վարդերեսյանը:

Աշնանը հանդիսատեսը կտեսնի Վահե Շահվերդյանի բեմադրած «Արշակ թագավոր» նոր ներկայացումը, որի գլխավոր դերակատարները Նելլի Խերանյանն ու Տիգրան Ներսիսյանն են: Վարդուհի Վարդերեսյանը նշում է, որ այդ բեմադրությամբ հանդիսատեսը կտեսնի Վահե Շահվերդյանի ռեժիսորական առանձնահատկությունները ու կհասկանա նրա տաղանդավոր լինելը:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Անահիտ» պատկերասրահը Պրահայում

Էդվարդ Եղիազարյանի նոր ոճը նոր միջավայրում

Միջազգային ճանաչման արժանացած լուսանկարիչ Դարի Գունդակճյանն իր մի քանի լուսանկարների հետ խմբագրությանն է տրամադրել նաեւ «Ազատություն» եւ «Ազատ Եվրոպա» ռադիոկայանների մեկնաբան Մարտին Սողոմյանի ստորեւ թարգմանաբար ներկայացվող նյութը նկարիչ Էդվարդ Եղիազարյանի մասին:

Վերջինս Գյումրիում երկրաշարժի հետեւանքով ամեն ինչ կորցնելուց հետո, 1993-ին մի քանի ամսով մեկնում է Պրահա (Չեխիա), որտեղ էլ հետագայում որոշում է հաստատվել: «Ինչո՞ւ» հարցին պատասխանում է. «Ես տեսա, թե ինչ մեծ հետաքրքրություն են ցուցաբերում մարդիկ արվեստի նկատմամբ: Զբոսաշրջիկները բառացիորեն հեղեղում էին այդ նախկին կոմունիստական երկիրը: Նրանք նկարներս գնում էին այնպես, ինչպես կգնեին փռից դուրս եկած տաք հացը»:

Նրան հաջողվում է կնոջ, դստեր եւ որդու տեղափոխել Պրահա, որտեղ քաղաքի կենտրոնի պատմական հրապարակներից մեկում փոքրիկ մի պատկերասրահ է բացում «Անահիտ» անունով: Անահիտը կինն է, ընտանիքի մայրը եւ պատկերասրահի «բիզնես-մենեջերը»: Պատկերասրահում ցուցադրված են Էդվարդի եւ դստեր՝ Գոհարի կտավները: Նրանք հաճախ չէ, որ հայտնվում են այնտեղ, զբաղված են ստեղծագործելով:

Բայց երբ մի բաժակ սուրճի հետ, ծխելու եւ «դադար տալու» համար Էդվարդը գալիս է ցուցասրահ, նրա հիշողությունները հետ են գնում դեպի 1960-80-ական թվականների Հայաստանը, որտեղ ինքն ապրում էր բոհեմական կյանքով: Ճիշտ է, փողը քիչ էր, նկարչական պարագաներն էլ ոչ այնքան հեշտությամբ ճարվող... սակայն մտերիմ ընկերներն էին շատ եւ անհոգ «փողկանն» էր անցնում:

Նա այժմ 65 տարեկան է, սպիտակած մազերով, ժպտացող աչքերով, նաեւ կյանքի, արվեստի եւ մարդկանց նկատմամբ անհատնում հավատով: Չափազանց լավատես է եւ հարմարվող:

Նոր միջավայրը նրան «պարտադրել» է նոր ոճ որդեգրել: Նախկին կիսաաբստրակտ, ջրաներկերով կառուցված կտավներին եւ մանրանկարներին փոխարինելու են եկել առավել ընդգծված աբստրակտ նկարները, որոնցում զվարթ կանայք են, երաժշտական գործիքներ, եւ հյութալի մրգեր՝ խորհրդանշելով հավանաբար մարդկային ցանկությունները, էրոսը եւ երիտասարդությունը: «Ինչո՞ւ այս փոփոխությունը» հարցին նա պատասխանում է. «Մի մասը նոր նկարչական պարագաներ ձեռք բերելու հնարավորության հետեւանքով, իսկ մյուս մասը՝ եվրոպական շուկայի թելադրանքով»:

Բայց ինչ էլ նկարի, հայկական մանրանկարչության տարրերը միշտ առկա են նրա կտավներում: Նա Երեւանում էր սովորել եւ օպերայի ու բալետի թատրոնի պաշտոնական նկարիչն էր եղել: Իսկ դուստր՝ Գոհարի աշխատանքները զարդարում են պատկերասրահի պատերը եւ լավ են վաճառվում: Որտե՞ղ է սովորել:

«Նրա լավագույն դպրոցը հայրն է եղել», ասում է Էդվարդը համեստորեն ծիծաղելով:

Պրահայի փոքրիկ հայկական համայնքում բոլորն էլ գիտեն Եղիազարյաններին եւ շատ են հարգում նրանց: Բայց այն մի ժամվա ընթացքում, որ ես պատկերասրահում էի, մեծ թվով ռուսներ եկան այցելեցին ողջույն ասելու եւ նկարներ գնելու:

Էդվարդը երջանիկ է եւ հպարտ մանավանդ այլ երկրներում իր ցուցահանդեսների լավ ընդունելության համար: Նորվեգիայում, օրինակ, նրան խնդրել են մի կտավ նվիրաբերել, որի աճուրդից գոյացած գումարը պետք է տրամադրվեր Հայաստանի Կարմիր խաչի ընկերությանը: Նա խնդրել է, որ այդ գումարը հատկացվի Գյումրիի նկարիչներին, բայց խնդրանքը չի բավարարվել, ասելով որ Կարմիր խաչի ընկերությունը չէր կարող որեւէ որոշակի խմբավորման հատկացնել այդ գումարը:

«Հասկանում եմ, ասացի՝ կարեւորն այն էր, որ գումարը հատկացվելու էր Հայաստանին»:

Մի վերջին հարցով դիմեցի արվեստագետին: «Արվեստը տաղանդի՞ հարց է սոսկ, թե՞ նաեւ ուսման, կրթության»: Թեթեւ ժպիտով եւ շնորհալի շարժումով նա պատասխանեց. «Երկուսի արդյունքն է: Բայց երբ երեխան արվեստի մթնոլորտում է մեծանում, ինչպես դուստրս, որին ես սովորեցրել եմ վարպետության գաղտնիքները, ապա նրա բնածին տաղանդն ու ունակությունները «ջրի երես են դուրս գալիս»:

Թարգմանեց
ՀԱԿՈԲ ՕՀԱՆՅԱՆԸ

Հայաստանի մարզիկները օլիմպիական խաղերում

Առաջին ոսկե մեդալը Հայաստանի թիմի կազմում

1996, Ատլանտա, 26-րդ ամառային օլիմպիադա

Օլիմպիական չեմպիոն Արմեն Նազարյան

Ատլանտայի օլիմպիական խաղերում մեր հանրապետության մարզական պատվիրակությունն առաջին անգամ մասնակցեց առանձին թիմով՝ ներկայացնելով Հայաստանի Հանրապետությունը: Հայաստանի օլիմպիական հավաքականը բավական ներկայացուցչական կազմ ուներ: Օլիմպիական ուղեգրեր էին ձեռք բերել 12 մարզաձեւի 32 մարզիկներ: Բարսելոնի օլիմպիադայում մեր մարզիկների հաջող ելույթները (հինգ մասնակցից չորսը դարձել էին մրցանակակիր) հույսեր էին ներշնչում, որ հաջողը կկրկնվի ոսկով եւ Ատլանտայում մեդալների թիվն անհամեմատ ավելի շատ կլինի: Սակայն նման սպասելիքները չարդարացան: Ատլանտայում մեր մարզիկների ավարն ավելի քան համեստ էր՝ մեկական ոսկե եւ արծաթե մեդալ:

Պարգեւների առումով իրենց բարձրության վրա գտնվեցին միայն ըմբիշները: Հայաստանին միակ ոսկե մեդալը պարգեւեց հունահռոմեական ոճի ըմբիշ **Արմեն Նազարյանը**: Եվրոպայի կրկնակի չեմպիոնը 52 կգ քաշային կարգում մեծ վարպետությամբ վարեց բոլոր գոտեմարտերը, վստահ հաղթանակներ տոնեց իր 5 մրցակիցների նկատմամբ եւ արժանիորեն նվաճեց օլիմպիական չեմպիոնի տիտղոսը: Ցավոք, այն ժամանակվա Հայաստանի մարզական ղեկավարությունն ըստ արժանվույն չգնահատեց Արմեն Նազարյանի վաստակը հայկական սպորտում եւ վերջինս բնակության մեկնեց Բուլղարիա՝ հանդես գալով այդ երկրի դրոշի ներքո: Եվ չորս տարի անց, Սիդնեյի օլիմպիադայում Նազարյանը կրկին հաստատեց իր բարձր կարգը, սակայն այս անգամ նա արդեն ոսկե մեդալ պարգեւեց Բուլղարիայի հավաքականին:

48 կգ քաշային ըմբիշ **Արմեն Մկրտչյանը** ազատ ոճայինների մրցավեճում եւս հասավ մինչեւ եզրափակիչ, որտեղ համառ պայքարում 4-5 հաշվով զիջեց կորեացի Իլ Կիմին ու արժանացավ արծաթե մեդալի: Հաջողությանը մոտ էր նաեւ 1995-ի աշխարհի չեմպիոն, ազատ ոճային ըմբիշ **Արա Գեւորգյանը**: 68 կգ քաշային ըմբիշների մրցավեճում Արան հասել էր մինչեւ կիսաեզրափակիչ: Եթե նրան հաջողվեր հաղթել նաեւ ամերիկացի Թաունսենդ Սոնդերսին, ապա նվազագույնն իր համար կապահովեր արծաթե մեդալը: Սակայն Արան պարտվեց, իսկ բրոնզե մեդալի համար գոտեմարտում անհաջողության մատնվեց ու գրավեց 5-րդ տեղը: Մեր մյուս ըմբիշները՝ **Աղասի Մանուկյանը (57 կգ), Մխիթար Մանուկյանը (62 կգ), Սամվել Մանուկյանը (68 կգ), Լեւոն Գեղամյանը (82 կգ) ու Յոլյակ Եղիշյանը (90 կգ)** պայքարից դուրս մնացին նախնական փուլերում:

Հաջող պետք է համարել թեթեւատլետ **Արմեն Մարտիրոսյանի** ելույթը: Գյումրեցի եռացատկորդը մինչ օլիմպիադան հաղթող էր ճանաչվել միջազգային մի շարք մրցաշարերում, նվաճել էր Ռուսաստանի բաց առաջնության չեմպիոնի տիտղոսը: 44 ուժեղագույն եռացատկորդների մրցավեճում Արմենը նախնական փուլում ցույց տալով 16,74 մ արդյունք, մտավ եզրափակիչ: Այստեղ 12 լավագույնների մրցավեճում հայ եռացատկորդը 16,97 մ արդյունքով զբաղեցրեց պատվավոր 5-րդ տեղը: Չեմպիոն հռչակվեց ամերիկացի Քեննի Հարիսոնը (18,09 մ): Իսկ ահա մեր անվանի թեթեւատլետ **Ռոբերտ Էմմիյանն** իր հնարավորություններից ցածր հանդես եկավ: Հեռացատկում 7,76 մ արդյունքով նա չմտավ եզրափակիչ փուլ եւ դուրս մնաց մեդալների համար մղվող պայքարից:

Ինչպես միշտ, սպասելիքները մեծ էին մեր ծանրորդներից, որոնք սակայն չիրականացան: Չինաստանում անցկացված աշխարհի վերջին առաջնությունում ծանրամարտի Հայաստանի հավաքականը թիմային հաշվարկով գրավել էր 8-րդ տեղը ու իրավունք ստացել Ատլանտայում հանդես գալ լրիվ կազմով: Ցավոք, օլիմպիական մրցահարթակ դուրս եկած մեր 10 ծանրորդներից եւ ոչ մեկին չհաջողվեց մրցանակակիր դառնալ: Հաջողությանն առավել մոտ էր **Խաչատուր Քյափանակցյանը**: 76 կգ քաշայինների մրցավեճում նա պոկում վարժությունում լավագույնն էր (165 կգ): Սակայն ցավոք, հրում վարժությունում 1993-ի Եվրոպայի չեմպիոնն ու ռեկորդակիրը, 1995-ի աշխարհի փոխչեմպիոնը չկարողացավ բարձրացնել պատվիրված նախնական քաշերը (նախ 192,5, ապա 195 կգ) եւ 0 ստանալով, զրկվեց մեդալ նվաճելու հիանալի հնարավորությունից: 83 կգ քաշային կարգում էլ **Սերգո Չախոյանը** պոկում վարժությունում 2-րդն էր (170 կգ), իսկ ահա հրումում շատ ցածր արդյունք գրանցեց (195 կգ) եւ երկամարտի 365 կգ ցուցանիշով գրավեց 6-րդ տեղը: Նախորդ օլիմպիադայի չեմպիոն **Իսրայել Միլիտոսյանն** էլ զիջեց դիրքերը եւ բավարարվեց 6-րդ տեղով: Մեր մյուս ծանրորդների ցուցանիշներն ավելի համեստ էին. **Էդուարդ Դարբինյան** (64 կգ)՝ 12-րդ տեղ, **Հայկ Եղիազարյան** (70 կգ)՝ 12-րդ տեղ, **Հովհաննես Բարսեղյան** (76 կգ)՝ 6-րդ տեղ, **Ալեքսան Կարապետյան** (91կգ)՝ 13-րդ տեղ, **Աշոտ Գրիգորյան** (99 կգ)՝ 8-րդ տեղ, **Արա Վարդանյան** (108 կգ)՝ 7-րդ տեղ, **Աշոտ Դանիելյան** (գերծանր քաշ)՝ 13-րդ տեղ:

Սպասելիքները չարդարացրին նաեւ մեր բռնցքամարտիկները: **Նշան Մունչյանը** (48 կգ), **Լեւոնիկ Պապոյանը** (51 կգ), **Արթուր Գեւորգյանը** (57 կգ) եւ **Մեխակ Ղազարյանը** (60 կգ) չկարողացան դիմադրություն ցույց տալ մրցակիցներին: Բարսելոնի օլիմպիադայի չեմպիոն **Հրաչյա Պետիկյանն** էլ այս անգամ աչքի չընկավ դիպուկ կրակոցներով եւ գրավեց 13-րդ տեղը: Մյուս մարզաձեւերի մեր պատվիրակներից առանձնակի սպասելիքներ չկային՝ հաշվի առնելով ստեղծված դժվարին իրավիճակը, մարզումային պայմանները ու հավաքների անցկացման սուղ հնարավորությունները: Թենիսիստ **Սարգիս Սարգսյանն** առաջին փուլում հաղթելով կանադացի Դանիել Նեստորին (6-4, 6-4), հաջորդում պարտվեց շվեդ Թոմաս Էնկվիստին (6-4, 6-7, 4-6) ու դուրս մնաց հետագա պայքարից: Սպորտային մարմնամարզության մրցումներում **Նորայր Սարգսյանը** 51-րդն էր: Ոստնակացատկում **Արուսյակ Գյուլբուդաղյանը** գրավեց 20-րդ տեղը, իսկ **Հովհաննես Ավքանդիլյանը** աշտարակացատկերում զբաղեցրեց 32-րդ հորիզոնականը: Լողի մրցումներում **Անուշ Մանուկյանը** առաջին լողահերթից հետո դուրս մնաց պայքարից: Իսկ հեծանվորդ **Արսեն Ղազարյանին** չհաջողվեց հասնել եզրագիծ:

Քիքբոքսինգն արմատավորվում է հայկական բանակում

Քիքբոքսինգի հանրապետական ֆեդերացիայի եւ ՀՀ պաշտպանության նախարարության համագործակցության արդյունքում այսօր հայկական բանակի մի շարք զորամասերում մարզաձեւն արմատավորվում է զինծառայողների շրջանում: Ֆեդերացիան զորամասերին օգնում է նաեւ մարզագույքով, հատուկ մարզական հիմունքներով մարզիչներ է հատկացնում զինվորների հետ մարզումներ անցկացնելու նպատակով: Քիքբոքսինգի ֆեդերացիայի նախագահ Գառնիկ Հայրապետյանի նախաձեռնությամբ օգոստոսին առաջին անգամ կազմակերպվելու է զինված ուժերի գավաթի խաղարկություն, որը հետագայում դառնալու է ավանդական:

Ինչպես տեղեկացրեց ՀՀ պաշտպանության նախարարության ֆիզպատրաստության բաժնի պետ, գնդապետ **Ներսես Եղոյանը**, ներկայումս զինված ուժերում քիքբոքսինգով զբաղվում են 100-ից ավելի զինվորներ ու սպաներ: Նա ողջունեց քիքբոքսինգի ֆեդերացիայի նախաձեռնությունը մարզաձեւը բանակում արմատավորելու հարցում, նշելով, որ դա կնպաստի մեր զինվորների ֆիզպատրաստության բարելավմանը: Գավաթի խաղարկությանը լավագույնս նախապատրաստվելու նպատակով մասնակիցները մեկամսյա հավաք կանցկացնեն:

Ինչ վերաբերում է մեր քիքբոքսինգիստներին, ապա նրանք նախապատրաստվում են օգոստոսի 6-14-ը Յալթայում կայանալիք աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարին: Մեր հավաքականի կազմում պայքարի դուրս կգան 15 մարզիկներ, որոնք բավական փորձ ունեն: Գառնիկ Հայրապետյանը հույս հայտնեց, որ մեր մարզիկներին կհաջողվի վարկանիշ ձեռք բերել ու աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու իրավունք ստանալ: Նա նաեւ իր երախտագիտությունը հայտնեց քիքբոքսինգի ազգային ֆեդերացիայի պատվավոր նախագահ, ՀՀ գլխավոր դատախազ Աղվան Հովսեփյանին ցուցաբերած աջակցության համար:

«Անորթոսիսը» շարունակեց հաղթարշավը

Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում «Փյունիկի» նախկին մրցակից Կիպրոսի «Անորթոսիսը» հաջող սկսեց երկրորդ փուլը՝ սեփական հարկի տակ 3-0 հաշվով պարտության մատնելով Ավստրիայի «Ռապիդին»: Նման հաշվով հունական «Պանաթինայկոսը» պարտության մատնեց Թբիլիսիի «Դինամոյին», իսկ Զագրեբի «Դինամոն» հյուրընկալվելիս առավելության հասավ Սլովենիայի «Դոմժալեի» նկատմամբ: Իսկ ամենախոշոր հաշիվը գրանցվեց «Օլբորգ»—«Մոդրիցա» խաղում՝ 5-0:

Լիտվայի չեմպիոն «Կաունասը» հյուրընկալվելիս դարպասն անառիկ պահեց «Գլազգո Ռեյնջերսի» հետ խաղում (0-0): Արտագնա խաղում «Տամպերեի» նկատմամբ հաղթանակ տոնեց «Արտմեդիան» (3-1): Մյուս խաղերում գրանցվեցին հետեւյալ արդյունքները. «Գյոթեբորգ»—«Բազել»՝ 1-1, «Շերիֆ»—«Սպարտա»՝ 0-1, «Անդերլեխտ»—«ԲԱՏԷ»՝ 1-2, «Բեյթար»—«Վիսլա»՝ 2-1, «Ֆեներբահչե»—«ՄՏԿ»՝ 2-0:

Կրկին խոշոր հաշվով

Ավստրիական «Զալցբուրգի» հետ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության պատասխան խաղում էլ «Բանանցը» կրկին խոշոր հաշվով պարտվեց: Երբ հյուրընկալվելիս «Բանանցը» սեփական դարպասում 7 անպատասխան գնդակ էր բաց թողել, ապա Երեւանում եւս 3 անգամ ստիպված էր գնդակը հանել ցանցից: Մեր ֆուտբոլիստներին այդպես էլ չհաջողվեց գտնել մրցակցի դարպասի բանալին: «Բանանցը» նույնիսկ չկարողացավ իրացնել 11 մ հարվածը, որ 38-րդ րոպեին մրցավարը նշանակել էր Էդուարդ Կակոսյանին վայր գցելու համար: Արսեն Բալաբեկյանի հարվածը հետ մղեց դարպասապահը: Իսկ ահա ընդմիջումից հետո Նելիսեն, Իլիչն ու Օպսերը 3 անգամ ստիպեցին դարպասի տերերին խաղը սկսել կենտրոնից:

Մենամարտի վայրը կընտրվի մրցույթով

Պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի միջազգային ֆեդերացիան մրցույթ է հայտարարել IBF-ի վարկածով միջին քաշում աշխարհի չեմպիոն Արթուր Աբրահամի եւ Ռաուլ Մարկեսի մենամարտը կազմակերպելու համար: Մրցույթը տեղի կունենա օգոստոսի 5-ին:

Կարվալյոն վերադարձավ հայրենիք

Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ի կիսապաշտպան, բրազիլացի Դանիել Կարվալյոն մրցաշրջանը կավարտի հայրենիքում: Նա վարձակալորեն հանդես կգա Պորտո Ալեգրեի «Ինտերնասիոնալում»: Կարվալյոն ԲԿՄԱ էր տեղափոխվել հենց այդ ակումբից, 2003-ին, որի կազմում անցկացրած 66 խաղում խփել էր 7 գնդակ:

Մեկնեցին Պեկին

Հայաստանի մարզական պատվիրակության առաջին ներկայացուցիչները երեկ մեկնեցին Պեկին: Մեր մարզիկներից առաջինը Պեկին ուղեւորվեցին հրաձիգ Նորայր Բախտամյանն ու ծանրորդներ Արմեն Ղազարյանը եւ Հովհաննես Դավթյանը: Նրանց հետ է նաեւ Հայաստանից խաղերի շեֆ-միսիա Դերենիկ Գաբրիելյանը: Այսօր Պեկին կմեկնեն հայ բռնցքամարտիկները, մյուս օրը՝ ծանրորդուհի Հռիփսիմե Խուրշուդյանը: Օգոստոսի 4-ին Պեկին կուղեւորվի Հայաստանի ծանրամարտի տղամարդկանց հավաքականը, մյուս օրը մրցավայր կժամանեն հունահռոմեական ոճի ըմբիշները, լողի եւ թեթեւ ատլետիկայի ներկայացուցիչները: ՀԱՕԿ-ի պատվիրակությունը, որի կազմում կլինեն նաեւ հրավիրված անձինք, Պեկին կմեկնի օգոստոսի 6-ին: Հաջորդ օրը մրցավայր կժամանեն ազատ ոճի ըմբիշներն ու Պեկինում հավաքագրված լրագրողները:

Անհաջող մրցելույթներ Ստամբուլում

Ստամբուլում անցկացված ըմբշամարտի աշխարհի երիտասարդական առաջնությունում անհաջող հանդես եկավ Հայաստանի հունահռոմեական ոճի հավաքականը: Մեր ըմբիշներից եւ ոչ մեկին չհաջողվեց մրցանակակիր դառնալ, թեեւ նման հնարավորություն ունեին:

50 կգ քաշային կարգում Սարգիս Խաչատրյանն առաջին գոտեմարտում պարտվեց իրանցի Ռեզա Ասադպուրին: Բայց, քանի որ վերջինս հասել էր մինչեւ եզրափակիչ, Սարգիսն իրավունք ստացավ պայքարելու բրոնզե մեդալի համար: Սակայն այստեղ էլ նա անհաջողության մատնվեց: Մինչեւ կիսաեզրափակիչ փուլ հասավ Վահրամ Խաչատրյանը, որտեղ պարտվեց բելառուս Գենադի Խալիպավիչկիին: Մեր մյուս ըմբիշները՝ Արթուր Ծատուրյանը (55 կգ), Արման Պապյանը (66 կգ), Վարդան Բդրանյանը (74 կգ), Սարգիս Տոնոյանը (84 կգ) պայքարից դուրս մնացին նախնական փուլերում:

Պեկինում կորոշեն մարզիկների սեռը

Օլիմպիական խաղերի ժամանակ Պեկինում կգործի հատուկ լաբորատորիա՝ որոշելու մասնակիցների սեռը: Փորձագետները արյան եւ սեռական հորմոնների անալիզ կկատարեն: Նման հետազոտություններ կատարվում են արդեն մի քանի տասնամյակ: Պատճառն այն է, որ կանանց մրցումներում հնարավոր է մասնակցեն տղամարդիկ: Վերջին աղմկահարույց դեպքը տեղի էր ունեցել 2006-ին, երբ հնդիկ մարզուհի Սանտի Սունդարաջանը զրկվել էր Ասիական խաղերի 800 մ վազքում շահած արծաթե մեդալից, քանի որ սեռը որոշելու թեստը չէր անցել:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Ախալքալաքում տեղի ունեցած վերջին դեպքերի կապակցությամբ միջազգային հանրությանն ուղղված «Երկիր» միության դիմումը

2008-ի հուլիսի 17-ին Վրաստանի Սամցխե-Ջավախք տարածաշրջանի Ախալքալաք քաղաքում ոստիկանության պետ Սամվել Պետրոսյանի տան մոտակայքում տեղի ունեցավ պայթյուն, որից որեւէ տուժված չգրանցվեց:

Պայթյունից անմիջապես հետո ոստիկանությունը նախաձեռնեց հալածանքների մի աննախադեպ ալիք՝ ուղղված «Միասնական Ջավախք» ժողովրդավարական դաշինքի քաղաքական շարժման ակտիվիստների դեմ: Այսպես, Դաշինքի անդամ 10-15 հոգի ծեծի եւ բռնության գործադրմամբ բերման ենթարկվեցին ոստիկանություն: Ոստիկանները ներխուժեցին Դաշինքին պատկանող երիտասարդական ռադիոյի շենքը՝ ջարդելով մուտքի եւ սենյակների դռները եւ պատճառելով այլ ավերածություններ: Շենքում որեւէ զենք կամ զինամթերք չգտնվեց:

Հուլիսի 17-ին, ժամը 20:00-ի սահմաններում, ոստիկանության աշխատակիցները, ինչպես նաեւ քաղաքացիական հագուստով զինված անձինք, շուրջ 40 հոգի, ներխուժեցին «Միասնական Ջավախք» ժողովրդավարական դաշինքի անդամ Գուրգեն Շիրինյանի տուն: Գուրգենի հոր նկատմամբ բռնություն կիրառվեց, իսկ ոստիկաններից մեկը՝ Արթուր Բեռուչյանյան անունով սպանվեց: Ոստիկանությունը հայտարարեց, որ Գուրգեն Շիրինյանը դիմել է փախուստի. նրա հայրն ու հորաքույրը ձերբակալվեցին:

Հուլիսի 18-ին, «Միասնական Ջավախք» ժողովրդավարական դաշինքը տարածեց հայտարարություն, որտեղ տեղի ունեցածը որակեց որպես սադրանք՝ ուղղված իրենց կառույցի կազմալուծմանը: Դաշինքը պահանջեց իշխանություններից տեղի ունեցածի անաչառ եւ մանրազննական հետաքննություն, որը կբացահայտի կատարվածի իրական մեղավորներին:

Հուլիսի 20-ի կեսօրին սպանվեց Արմեն Գաբրիելյան անունով մեկ այլ ոստիկան: Այս անգամ իշխանությունները հայտարարեցին, որ սպանված ոստիկանը ինքնասպանություն է գործել:

Հուլիսի 21-ին՝ վաղ առավոտյան ժամը 4:00-ի սահմաններում զինված եւ դիմակավորված վրացի հատուկ ջոկատայիններ ներխուժեցին «Միասնական Ջավախք» ժողովրդավարական դաշինքի առաջնորդ Վահագն Չախալյանի տուն եւ ձերբակալեցին ընտանիքի բոլոր անդամներին: Ժամը 5:00-ի սահմաններում Վահագն Չախալյանի մայրը ազատ արձակվեց, բայց Վահագնը, նրա հայրը եւ նրա անչափահաս եղբայրը տեղափոխվեցին Ախալցխա նահանգային կենտրոն: Այնուհետեւ նրանք տեղափոխվեցին Թբիլիսի, որտեղ նրանք շարունակում են պահվել կալանքի տակ առ այսօր: Վահագն Չախալյանի, նրա հոր եւ եղբոր նախնական կալանքի ժամկետը անմիջապես երկարացվեց երկու ամսով:

Սրան զուգահեռաբար, հատուկջոկատայինները եւս մեկ անգամ ներխուժեցին երիտասարդական ռադիոյի շենք, բայց այս անգամ այնտեղ «գտնվեց» եւ առգրավվեց զենք եւ զինամթերք:

Ներկա դրությամբ իշխանությունները կալանքի տակ են պահում Գուրգեն Շիրինյանի հորը՝ Յարություն Շիրինյանին, Գուրգեն Շիրինյանի հորաքրոջը՝ Կարինե Շիրինյանին, ինչպես նաեւ՝ Վահագն Չախալյանին, Վահագն Չախալյանի հորը՝ Ռուբեն Չախալյանին եւ եղբորը՝ Արմեն Չախալյանին: Երիտասարդական ռադիոյի շենքը փակված ու կնքված է, այնտեղ գտնվող բոլոր համակարգիչները եւ այլ գույքը առգրավված են:

Հուլիսի 23-ին հայրենադարձության եւ հիմնավորման «Երկիր» հասարակական կազմակերպությունների միությունը, Վրաստանում գործող իր «Երկիր-Վրաստան» մասնաճյուղի հետ համագործակցաբար, փաստաբանից, օպերատորից եւ միության անդամներից կազմված փաստահավաք խումբ ուղարկեց Ախալքալաք: Խումբը հարցազրույցներ անցկացրեց կալանավորված անձանց բարեկամների եւ հարեւանների, ինչպես նաեւ ոստիկանության աշխատակիցների հետ: Խումբը նաեւ այցելեց եւ նկարահանումներ կատարեց դեպքերի հիմնական վայրերում:

Արձանագրվեցին հետեւյալ փաստերը.

Ոստիկանության իրականացրած բոլոր ձերբակալությունները ուղեկցվել են կոպիտ խախտումներով: Բերման ենթարկված անձանցից եւ ոչ մեկը չի տեղեկացվել իր իրավունքների եւ իր դատավարական կարգավիճակի մասին.

Ձերբակալվածներից շատերը ենթարկվել են ծեծի ինչպես ձերբակալման պահին, այնպես էլ կալանքի տակ գտնվելու ընթացքում.

Յարկադրաբար ոստիկանության բաժին բերման ենթարկված անձինք հարցաքննվել են, ոմանք մի քանի ժամ շարունակ, սակայն նրանց ցուցմունքները չեն արձանագրվել համապատասխան քննչական գործողությունների արձանագրություններում.

Գուրգեն Շիրինյանի տան խուզարկության ընթացքում ոստիկանությունը զինամթերք էր «հայտնաբերել», սակայն այդ փաստը հաստատելու համար ընթերականներ չեն հրավիրվել.

Գուրգեն Շիրինյանի հորը չէր ներկայացվել խուզարկություն կատարելու դատարանի համապատասխան որոշում եւ չի տրամադրվել դրա օրինակը:

Ոստիկանության աշխատակիցները նվաստացուցիչ վերաբերմունք են ցուցաբերել Գուրգեն Շիրինյանի հարազատների նկատմամբ. մասնավորապես, Գուրգեն Շիրինյանի հորը ապտակ է հասցվել, նա այնուհետեւ դաժան ծեծի է ենթարկվել:

Գուրգեն Շիրինյանի հայրը եւ հորաքույրը ձերբակալվել, ապա նաեւ կալանավորվել են անօրինական, առանց որեւէ հիմքի եւ այն պատճառաբանությամբ, որ իբր իրավապահ մարմինները պետք է պարզեն, թե նրանց տնից հայտնաբերված զինամթերքը ում է պատկանում:

Չախալյանների տան խուզարկության ընթացքում եւս զենք-զինամթերք է «հայտնաբերվել», ինչը առիթ է հանդիսացել նրա եւ նրա ընտանիքի անդամների ձերբակալման համար: Սակայն այստեղ եւս ընթերականներ խուզարկությանը չեն մասնակցել:

Ոչ Վահագն Չախալյանին եւ ոչ էլ նրա ընտանիքի որեւէ անդամի ցույց չի տրվել խուզարկություն կատարելու համապատասխան որոշումը:

Չախալյանի ընտանիքի անդամների ձերբակալությունը եւս ուղեկցվել է բռնությամբ, իսկ Ռուբեն, Վահագն եւ Արմեն Չախալյանների նկատմամբ ծեծ եւ սպառնալիքներ են գործադրվել:

Չախալյանի մայրը՝ Գայանե Չախալյանը եւս ձերբակալվել է: Նա ձերբակալվածի կարգավիճակով շուրջ մեկ ժամ պահվել է ոստիկանությունում, նրան հարցաքննել են, սակայն ցուցմունքը չեն արձանագրել: Վերջապես, նրան սպառնացել, այնուհետեւ ազատ են արձակել առանց որեւէ բացատրություն տալու:

Արմեն Չախալյանը, որը անչափահաս է, հարցաքննվել է առանց իր ծնողների կամ որեւէ անկողմնակալ չափահաս անձի մասնակցության:

Վերոնշյալ անձանցից բացի, որոնք շարունակում են մնալ կալանքի տակ, բազմաթիվ այլ անձինք ձերբակալվել էին, հարցաքննվել էին, նրանց բոլորին սպառնացել էին, շատերը ծեծվել, այնուհետեւ ազատ էին արձակվել առանց որեւէ բացատրության եւ նրանց ցուցմունքների համապատասխան կարգով արձանագրման:

«Միասնական Ջավախք» ժողովրդավարական դաշինքը 2006 թ. հոկտեմբերին մասնակցել էր տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններին, նրան հաջողվել էր հավաքել ձայների 30%-ը եւ դրան համապատասխանաբար ստանալ 3 տեղ Ախալքալաքի սակրեբուլոյում (տեղական ինքնակառավարման մարմին): Այնուամենայնիվ, Դաշինքը չընդունեց ընտրությունների արդյունքները՝ հայտարարելով, որ դրանք կեղծված են: Դաշինքի առաջնորդները եւ հատկապես Վահագն Չախալյանը հետեւողական պայքար են մղում հայ փոքրամասնության իրավունքների համար: Հիմնվելով վերոնշյալ փաստերի վրա՝ «Երկիր» միությունը հաստատապես համոզված է, որ Չախալյանի ձերբակալությունը եւ դրան հաջորդած կալանքը բացառապես քաղաքական դրդապատճառներից են բխում:

«Երկիր» միությունը գտնում է, որ Ախալքալաքում տեղի ունեցած վերջին դեպքերը փոքրամասնությունների խնդիրներին իրական լուծումներ տալու վրացական իշխանությունների չկամության հետեւանք են: Փոխարենը վրացական իշխանությունները օրինական բողոքի ցանկացած դրսեւորում ճնշելու նպատակով գերադասում են բռնի ուժ կիրառել:

Այդ, «Երկիր» միությունը կոչ է անում վրացական իշխանություններին.

Երաշխավորել Ախալքալաքի վերջին դեպքերի արդար եւ անկողմնակալ հետաքննությունը,

անհապաղ ազատ արձակել Վահագն Չախալյանի եւ Գուրգեն Շիրինյանի բոլոր ազգականներին,

անհապաղ հետաքննել մարդու իրավունքի խախտման բոլոր դեպքերը, որոնք տեղի են ունեցել Ախալքալաքի վերջին իրադարձությունների ընթացքում, եւ, հատկապես, մարդու իրավունքների խախտումները, որոնք տեղի են ունեցել ձերբակալությունների, հարցաքննումների եւ կալանավորման ժամանակ,

իրականացնել ազգությամբ հայ երկու ոստիկանների սպանության դեպքի արդար եւ անկողմնակալ հետաքննություն,

Երաշխավորել արդար եւ անկողմնակալ դատավարության Վահագն Չախալյանի իրավունքը:

«Երկիր» միությունը նաեւ կոչ է անում Վրաստանում օտարերկրյա ներկայացուցչություններին, միջազգային կազմակերպություններին եւ կառույցներին, միջազգային եւ տեղական իրավապաշտպան կազմակերպություններին եւ Վրաստանի մարդու իրավունքների պաշտպան պրն Սուբարիին.

Ճանաչել Վահագն Չախալյանին եւ նրա բոլոր կալանավորված ազգականներին, ինչպես նաեւ Գուրգեն Շիրինյանի ազգականներին որպես քաղբանտարկյալների,

համապատասխան քայլեր ձեռնարկել դեպքի առիթով կալանավորված բոլոր անձանց կալանքի պայմանների դիտարկում կատարելու ուղղությամբ, որպեսզի այլեւս ապահովվի խոշտանգումների եւ նվաստացնող վերաբերմունքի չենթարկվելու, ինչպես նաեւ՝ մարդասիրական վերաբերմունքի եւ մարդկային անհատին ներհատուկ արժանապատվության հարգման նրանց իրավունքները:

«Երկիր» միությունը դիմում է վրացական լրատվամիջոցներին՝ վրացական եւ միջազգային հանրության տեղեկացված լինելու իրավունքը հարգելու, այս գործի տեղեկատվական շրջափակումը ճեղքելու, անկողմնակալ եւ մանրամասն լուսաբանումն ապահովելու կոչով:

«Երկիր» միությունն իր մտահոգությունն է հայտնում այն տագնապալի սոցիալ-քաղաքական եւ հոգեբանական հնարավոր հետեւանքների կապակցությամբ, որոնք կարող են ունենալ Ջավախքի հայ փոքրամասնության վրա վերջին իրադարձությունները: Մենք կոչ ենք անում վրացական իշխանություններին, ինչպես նաեւ միջազգային եւ տեղական կազմակերպություններին անհապաղ գործուն միջոցներ ձեռնարկել այս վերջին ճգնաժամային զարգացումների բոլոր բացասական հետեւանքները վերացնելու ուղղությամբ:

Մրցույթի հրավեր 086/08

ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի հայաստանյան գրասենյակը հայտարարում է մրցույթ՝ Դիլիջան քաղաքի մայթերի բարեկարգման եւ ռելյեֆային պատվարների կառուցման աշխատանքների իրականացման համար:

Մրցույթի մանրամասն հրավերին կարելի է ծանոթանալ ՄԱԶԾ-ի http://www.undp.am ինտերնետային կայքից կամ գնումների բաժնից՝ Պետրոս Ադամյան 14 հասցեում: Դիմել Գրիգոր Ախնոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներքին) 126, ժամը 14:00-16:00-ը:

Փաստաթղթերի ներկայացման վերջնաժամկետը՝ օգոստոսի 15, ժամը 17:00:

UNDP

Հայտարարություն

Օգոստոսի 11-ին, ժամը 14.00-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, [illegible] կազմակերպում են հասարակական լսումներ՝ ՀՀ [illegible] մարզի [illegible] Նախագծային փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ ք. Երեւան, Կոմիտասի 29 հասցեում:

Հայտարարություն

Օգոստոսի 7-ին, ժամը 14.00-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, [illegible] կազմակերպում են հասարակական լսումներ՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի [illegible] Նախագծային փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ ք. Երեւան, Կոմիտասի 29 հասցեում:

Հայտարարություն

Օգոստոսի 8-ին, ժամը 14.00-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, [illegible] կազմակերպում են հասարակական լսումներ՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզի [illegible] Նախագծային փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ ք. Երեւան, Կոմիտասի 29 հասցեում:

Սարերի զարունը մեկ գավաթի մեջ

ՍԱՐԻ ԹԵՅ

ՈՒՐՑԻ ԵՎ ԴԱՂՁԻ ԸՆՏԻՐ ԹԵՅ

25 փաթեթ մեկ տուփի մեջ
և ընդամենը 1-2 րոպեից կարող եք
վայելել ընտիր սարի ուրցի թեյ

առնվազն ամիսը մեկ արժե ընտրել բարձրորակը

Մեծածախ գնումների համար զանգահարել 47-27-20, 47-03-63

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա Ն 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 31.07.2008, գինը՝ 100 դրամ, տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: